

***Suvestinė redakcija nuo 2018-11-08 iki 2019-12-31***

*Nutarimas paskelbtas: Žin. 2012, Nr. [15-654](#), i. k. 1121100NUTA00000099*

***Nauja redakcija nuo 2018-11-08:***

*Nr. [1085](#), 2018-10-31, paskelbta TAR 2018-11-07, i. k. 2018-17985*

## **LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ**

### **NUTARIMAS**

### **DĖL VALSTYBINIO GYVENTOJŲ APSAUGOS PLANO BRANDUOLINĖS AR RADIOLOGINĖS AVARIJOS ATVEJU PATVIRTINIMO**

2012 m. sausio 18 d. Nr. 99

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo 9 straipsnio 17 punktu ir 30 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 15 straipsnio 10 punktu ir 17 straipsnio 2 punktu, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Patvirtinti Valstybinį gyventojų apsaugos planą branduolinės ar radiologinės avarijos atveju (pridedama).

2. Pavesti Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai koordinuoti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų pasirengimą Valstybiniame gyventojų apsaugos plane branduolinės ar radiologinės avarijos atveju numatytoms funkcijoms atlikti

MINISTRAS PIRMININKAS

ANDRIUS KUBILIUS

KULTŪROS MINISTRAS,  
PAVADUOJANTIS VIDAUS REIKALŲ MINISTRĄ

ARŪNAS GELŪNAS

PATVIRTINTA  
Lietuvos Respublikos Vyriausybės  
2012 m. sausio 18 d. nutarimu Nr. 99  
(Lietuvos Respublikos Vyriausybės  
2018 m. spalio 31 d. nutarimo Nr. 1085  
redakcija)

## **VALSTYBINIS GYVENTOJŲ APSAUGOS PLANAS BRANDUOLINĖS AR RADIOLOGINĖS AVARIJOS ATVEJU**

### **I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Valstybinis gyventojų apsaugos planas branduolinės ar radiologinės avarijos atveju (toliau – Planas) dėl branduolinės ar radiologinės avarijos branduolinės energetikos objekte (toliau – BEO) Lietuvos Respublikoje ar už jos ribų valstybės lygiu nustato civilinės saugos priemonės organizuojant ir vykdant apsaugamuosius veiksmus, kuriais siekiama apsaugoti ir (ar) iki minimumo sumažinti atsitiktinių ir (ar) nulemtųjų jonizuojančiosios spinduliuotės sukeltų reiškinių galimą poveikį gyventojams ir apsaugoti gyventojų turtą ir aplinką nuo radioaktyviojo užterštumo, reglamentuoja gresiančios ar susidariusios valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valdymo organizavimą, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų funkcijas šioje srityje.

2. Planas parengtas vadovaujantis:

2.1. Konvencija dėl ankstyvo pranešimo apie branduolinę avariją;

2.2. Konvencija dėl pagalbos įvykus branduolinei avarijai arba kilus radiologiniam pavojui;

2.3. Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymu;

2.4. Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymu;

2.5. Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymu;

2.6. Lietuvos Respublikos radiacinės saugos įstatymu;

2.7. Civilinės saugos tarptautinės pagalbos prašymo, priėmimo ir teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr. 501 „Dėl Civilinės saugos tarptautinės pagalbos prašymo, priėmimo ir teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Civilinės saugos tarptautinės pagalbos prašymo, priėmimo ir teikimo tvarkos aprašas);

2.8. Ekstremaliųjų įvykių kriterijų sąrašu, patvirtintu Vyriausybės 2006 m. kovo 9 d. nutarimu Nr. 241 „Dėl Ekstremaliųjų įvykių kriterijų sąrašo patvirtinimo“;

2.9. Gyventojų evakavimo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Vyriausybės 2010 m. spalio 20 d. nutarimu Nr. 1502 „Dėl Gyventojų evakavimo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Gyventojų evakavimo organizavimo tvarkos aprašas);

2.10. Valstybiniu ekstremaliųjų situacijų valdymo planu, patvirtintu Vyriausybės 2010 m. spalio 20 d. nutarimu Nr. 1503 „Dėl Valstybinio ekstremaliųjų situacijų valdymo plano patvirtinimo“ (toliau – Valstybinis planas);

2.11. Keitimosi informacija apie įvykį, ekstremalųjį įvykį ar ekstremaliąją situaciją tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2007 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. 1V-114 „Dėl Keitimosi informacija apie ekstremaliąją situaciją ar ekstremalų įvykį tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Keitimosi informacija apie įvykį, ekstremalųjį įvykį ar ekstremaliąją situaciją tvarkos aprašas);

2.12. Nebranduolinės energetikos objektų, žemės ir pastatų, užterštų radionuklidais, dezaktyvacijos taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. spalio 20 d. įsakymu Nr. V-922 „Dėl Nebranduolinės energetikos objektų, žemės ir pastatų, užterštų radionuklidais, dezaktyvacijos taisyklių patvirtinimo“;

2.13. Lietuvos higienos norma HN 99:2011 „Gyventojų apsauga įvykus radiologinei ar branduolinei avarijai“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. V-1040 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 99:2011 „Gyventojų apsauga įvykus radiologinei ar branduolinei avarijai“ patvirtinimo“ (toliau – HN 99:2011);

2.14. Lietuvos higienos norma HN 73:2018 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“, patvirtinta sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 663 „Dėl Lietuvos higienos normos HN:73:2001 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“ patvirtinimo“ (toliau – HN 73:2018);

2.15. Techninėms perspėjimo sistemos priemonėms keliamų reikalavimų aprašu, patvirtintu Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2015 m. rugpjūčio 14 d. įsakymu Nr. 1-229 „Dėl Techninėms perspėjimo sistemos priemonėms keliamų reikalavimų aprašo patvirtinimo“;

2.16. Pasirengimo ir reagavimo į branduolinę ar radiologinę avariją reikalavimais Nr. GSR 7 dalimi, Tarptautinė atominės energijos agentūra, Viena, 2015 (toliau – TATENOS reikalavimai GSR 7 dalis);

2.17. Pasirengimo branduolinei ar radiologinei avarijai tvarka. Saugos vadovas Nr. GS-G-2.1, Tarptautinė atominės energijos agentūra, Viena, 2007;

2.18. Priemonių, skirtų reaguoti į branduolines ar radiologines avarijas vystymo metodika, Nr. EPR-METHOD (2003), Tarptautinė atominės energijos agentūra, Viena, 2003 (toliau – TATENOS rekomendacijos EPR-METHOD (2003));

2.19. Veiksmais, skirti apsaugoti gyventojus įvykus avarijai lengvojo vandens tipo reaktoriuje, Nr. EPR-NPP-PPA (2013), Tarptautinė atominės energijos agentūra, Viena, 2013 (toliau – TATENOS rekomendacijos EPR-NPP-PPA (2013)).

3. Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių planai, ekstremaliųjų situacijų valdymo planai, savivaldybių, patenkančių į BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, detalieji gyventojų evakavimo planai rengiami atsižvelgiant į Plano nuostatas.

4. Plano nuostatos dėl apsaugomųjų veiksmų taikymo ar ekstremaliosios situacijos valdymo taikomos ir valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, kitos įstaigos ir ūkio subjektai atlieka Plane nurodytas funkcijas, gresiant ar kilus Lietuvos Respublikoje ar už jos ribų BEO branduolinei ar radiologinei avarijai ir atsiradus bent vienai iš šių aplinkybių:

4.1. kai prognozuojama, kad įvyks radioaktyviųjų medžiagų išmetimas už BEO sanitarinės apsaugos zonos ribų ar aikštelės teritorijos ribų, ar įvykus radioaktyviųjų medžiagų išmetimui iš BEO ir kyla radioaktyviojo užterštumo grėsmė Lietuvos gyventojams, jų turtui ar aplinkai;

4.2. kai Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, vadovaudamasi Keitimosi informacija apie įvykį, ekstremalųjį įvykį ar ekstremaliąją situaciją tvarkos aprašu, pagal schemą nurodytą Plano 3 priede, pateikia informaciją apie įvykį, nulėmusį ar galintį nulemti branduolinę ar radiologinę avariją BEO;

4.3. kai 3 gretimi šalies automatizuoto jonizuojančiosios spinduliuotės gama dozės galios monitoringo (stebėsenos) (toliau – gama monitoringas) stočių postai užfiksuoja 300 nSv/val. ir didesnę dozės galią;

4.4. Lietuvos Respublikos Vyriausybei priėmus sprendimą dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos skelbimo.

5. Plane vartojamos sąvokos apibrėžtos Civilinės saugos įstatyme, kituose civilinę saugą reglamentuojančiuose teisės aktuose, Branduolinės energijos įstatyme, Radiacinės saugos įstatyme, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatyme, Lietuvos Respublikos radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatyme ir HN 99:2011.

## II SKYRIUS

## **GALIMOS BRANDUOLINĖS AR RADIOLOGINĖS AVARIJOS BEO, GALIMI JŲ PADARINIAI**

### **PIRMASIS SKIRSNIS AVARINĖS PARENGTIES KATEGORIJOS**

6. TATENOS reikalavimų GSR 7 dalyje nustatytos 5 avarinės parengties kategorijos, skirtos proporcingam pasirengimui ir reagavimui į branduolines ar radiologines avarijas BEO:

6.1. I avarinės parengties kategorijai priskiriami įrenginiai, kurių aikštelėse įvykę įvykiai (radioaktyviųjų medžiagų išmetimas į atmosferą ar vandenį, padidėjusi išorinė apšvita dėl apsaugos praradimo, įvykiai, susiję su kritiškumu (kritinės masės susidarymu), įvykiai, kilę dėl neteisėtos veiklos), įskaitant ir neprojektinius įvykius, avarijas, gali sukelti sunkius nulemtuosius jonizuojančiosios spinduliuotės reiškinius gyventojams už įrenginio aikštelės ribų ir, siekiant apsaugoti gyventojus, reikėtų taikyti prevencinius skubius apsaugomuosius veiksmus, skubius apsaugomuosius veiksmus ar ankstyvuosius apsaugomuosius veiksmus ir avarijos padarinių šalinimo veiksmus;

6.2. II avarinės parengties kategorijai priskiriami įrenginiai, kurių aikštelėse arba su kuriais įvykę įvykiai (radioaktyviųjų medžiagų išmetimas į atmosferą ar vandenį, padidėjusi išorinė apšvita dėl apsaugos praradimo, įvykiai, susiję su kritiškumu (kritinės masės susidarymu), įvykiai, kilę dėl neteisėtos veiklos), gali sąlygoti gyventojų apšvitos dozes už įrenginio aikštelės ribų ir, siekiant apsaugoti gyventojus, reikėtų taikyti skubius apsaugomuosius veiksmus ar ankstyvuosius apsaugomuosius veiksmus ir avarijos padarinių šalinimo veiksmus. II avarinės parengties kategorijai, skirtingai nuo I avarinės parengties kategorijos, nepriskiriami įrenginiai, kuriuose įvykiai įrenginio aikštelėje, įskaitant ir neprojektinius įvykius, avarijas, galėtų gyventojams sukelti sunkius nulemtuosius jonizuojančiosios spinduliuotės reiškinius už įrenginio aikštelės ribų;

6.3. III avarinės parengties kategorijai priskiriami įrenginiai, kurių aikštelėse įvykus įvykiams, įskaitant įvykius, kilusius dėl neteisėtos veiklos, gali prireikti taikyti skubius apsaugomuosius veiksmus ir (ar) ankstyvuosius apsaugomuosius veiksmus ir avarijos padarinių šalinimo veiksmus įrenginio aikštelėje. III avarinės parengties kategorijai, skirtingai nuo II avarinės parengties kategorijos, nepriskiriami įrenginiai, kuriuose įvykiai įrenginio aikštelėje galėtų sąlygoti gyventojų apšvitos dozes už įrenginio aikštelės ribų ir reikėtų taikyti skubius apsaugomuosius veiksmus ar ankstyvuosius apsaugomuosius veiksmus;

6.4. IV avarinės parengties kategorijai priskiriama veikla ir veiksmai, galintys sukelti branduolinę ar radiologinę avariją bet kokioje vietovėje ir, kuriems įvykus, gali prireikti taikyti apsaugomuosius veiksmus ir avarijos padarinių šalinimo veiksmus. Šioms veikloms ir veiksams priskiriama:

6.4.1. branduolinių ar radioaktyviųjų medžiagų vežimas ir kita veikla ar veiksmai su pavojingais mobiliais jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais: branduoline energija maitinamo Žemės palydovo nukritimas; veikla su radioizotopiniais termoelektriniais generatoriais;

6.4.2. paliktasis radioaktyvusis šaltinis; panaudoti radiologinio išsklaidymo ir radiologinės apšvitos prietaisai<sup>1</sup>;

6.4.3. nežinomos kilmės jonizuojančiosios spinduliuotės lygio padidėjimas ar radioaktyviosiomis medžiagomis užterštų daiktų (prekių) aptikimas;

6.4.4. nustatyti jonizuojančiosios spinduliuotės sukelti klinikiniai simptomai;

6.4.5. V avarinės parengties kategorijai nepriskirta branduolinė ar radiologinė avarija, įvykusi kitoje valstybėje;

6.5. V avarinės parengties kategorijai priskiriamos Lietuvos Respublikoje esančios avarinės parengties zonos ir avarinio planavimo atstumai nuo I ir II avarinės parengties

<sup>1</sup> Radiologinio išsklaidymo prietaisas, skirtas radioaktyviosioms medžiagoms paskleisti; radiologinės apšvitos prietaisas, kuriame yra radioaktyvioji medžiaga, skirtas žmonėms piktavališkai apšvitinti.

kategorijai priskirtų įrenginių, esančių už Lietuvos Respublikos ribų.

7. Vadovaujantis TATENOS reikalavimų GSR 7 dalimi ir atsižvelgiant į TATENOS rekomendacijas EPR-METHOD (2003) ir EPR-NPP-PPA (2013), Plano 1 lentelėje nustatytos Lietuvos Respublikoje ir už jos ribų esamų ir planuojamų BEO avarinės parengties kategorijos.

1 lentelė. BEO avarinės parengties kategorijos.

| <b>Avarinės parengties kategorija</b> | <b>Esami BEO Lietuvos Respublikoje</b>                                                     | <b>Planuojami (statomi) BEO Lietuvos Respublikoje ir už jos ribų</b>                             |
|---------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I                                     | Ignalinos atominės elektrinės (toliau – Ignalinos AE) 1-asis energijos blokas              |                                                                                                  |
|                                       | Ignalinos AE 2-asis energijos blokas                                                       |                                                                                                  |
| III                                   | Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugykla                                                |                                                                                                  |
|                                       | Ignalinos AE panaudoto branduolinio kuro sausojo tipo tarpinio saugojimo saugykla (PBKS-1) | Ignalinos AE trumpaamžių labai mažo aktyvumo radioaktyviųjų atliekų atliekynas („Landfill“)      |
|                                       | Ignalinos AE trumpaamžių labai mažo aktyvumo radioaktyviųjų atliekų buferinė saugykla      | Ignalinos AE mažo ir vidutinio aktyvumo trumpaamžių radioaktyviųjų atliekų paviršinis atliekynas |
|                                       | Ignalinos AE kietųjų radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir saugojimo kompleksas               |                                                                                                  |
|                                       | Ignalinos AE sucementuotų skystųjų radioaktyviųjų atliekų saugykla                         |                                                                                                  |
|                                       | Ignalinos AE laikinoji panaudoto branduolinio kuro saugykla (PBKS-2)                       |                                                                                                  |
|                                       | Ignalinos AE kietųjų radioaktyviųjų atliekų išėmimo ir pradinio apdorojimo įrenginiai      |                                                                                                  |
| V                                     |                                                                                            | Baltarusijos atominė elektrinė Baltarusijos Respublikoje (toliau – Baltarusijos AE)              |

## ANTRASIS SKIRSNIS

### GALIMOS BRANDUOLINĖS AR RADIOLOGINĖS AVARIJOS BEO AVARIJŲ KLASĖS

8.1, II ir III avarinės parengties kategorijos BEO eksploatuojanti organizacija, informuodama pagal schemą, nurodytą Plano 3 priede, valstybės ir savivaldybių institucijas ir įstaigas apie branduolinę ar radiologinę avariją BEO, taiko šias avarijų klases:

8.1. „bendroji avarija“ – branduolinė ar radiologinė avarija I ar II avarinės parengties kategorijos BEO, nulėmusi ar galinti nulemti radionuklidų išmetimą į aplinką ar papildomą apšvitą, dėl kurio turi būti taikomi ar gali tekti taikyti prevencinius skubius apsaugomuosius veiksmus, skubius apsaugomuosius veiksmus, ankstyvuosius apsaugomuosius veiksmus ir avarijos padarinių šalinimo veiksmus už BEO sanitarinės apsaugos zonos ribų;

8.2. „vietinė avarija“ – branduolinė ar radiologinė avarija I ar II avarinės parengties kategorijos BEO, nulėmusi ar galinti nulemti radionuklidų išmetimą į aplinką ar papildomą žmonių apšvitą, dėl kurio turi būti taikomi ar gali tekti taikyti apsaugomuosius veiksmus ir (ar) avarijos padarinių šalinimo veiksmus BEO aikštelėje ir (ar) BEO sanitarinės apsaugos zonoje ir turi būti pasirengta taikyti apsaugomuosius veiksmus už BEO sanitarinės apsaugos zonos ribų;

8.3. „įrenginio avarija“ – branduolinė ar radiologinė avarija I, II ar III avarinės parengties kategorijos BEO, nulėmusi ar galinti nulemti papildomą žmonių apšvitą BEO patalpose, BEO aikštelėje ir (ar) BEO sanitarinės apsaugos zonoje, dėl kurio turi būti taikomi ar gali tekti taikyti apsaugomuosius veiksmus ir (ar) avarijos padarinių šalinimo veiksmus šiose vietose. Įvykus įrenginio avarijai, apsaugomieji veiksmai teritorijoje už BEO sanitarinės apsaugos zonos netaikomi;

8.4. „išankstinė parengtis“ – branduolinis ar radiologinis incidentas I, II ar III avarinės parengties kategorijos BEO, dėl kurio ūkio subjektas turi skubiai vertinti situaciją bei imtis prevencinių veiksmų, siekiant išvengti galimų radiologinių padarinių.

### **TREČIASIS SKIRSNIS**

#### **BEO AVARINĖS PARENGTIES ZONOS, AVARINIO PLANAVIMO ATSTUMAI IR SEKTORIAI**

9. Atsižvelgiant į TATENOS reikalavimų GSR 7 dalį, aplink BEO nustatomos avarinės parengties zonos ir avarinio planavimo atstumai. Ignalinos AE atveju papildomai nustatyta sanitarinė apsaugos zona.

10. Ignalinos AE sanitarinės apsaugos zona – tai 3 kilometrų spinduliu nuo Ignalinos AE pirmojo ir antrojo energijos bloko nutolusi zona. Kitų Ignalinos AE valdomų BEO sanitarinės apsaugos zonos patenka į Ignalinos AE sanitarinės apsaugos zoną. Ignalinos AE sanitarinės apsaugos zonoje vykdomos radiacinės saugos priemonės, numatytos Ignalinos AE avarinės parengties plane.

11. Teritorija, prasidedanti už BEO sanitarinės apsaugos zonos ar aikštelės teritorijos ribų ir pasibaigianti ties 300 kilometru nuo BEO, atsižvelgiant į BEO avarinės parengties kategoriją, suskirstyta į prevencinių apsaugomųjų veiksmų zoną, skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, išplėstinio planavimo atstumą ir maisto ir kitų produktų vartojimo apribojimų planavimo atstumą. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, kitos įstaigos ir ūkio subjektai, patenkantys į šias zonas ir (ar) atstumus, atsižvelgdami į zonos ir (ar) atstumo tipą, branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atvejui planuoja apsaugomuosius veiksmus, nustatytus HN 99:2011:

11.1. prevencinių apsaugomųjų veiksmų zona (PAVZ) – tai 3–5 kilometrų spinduliu nuo I ir V avarinės parengties kategorijos BEO nutolusi avarinės parengties zona. Savivaldybės administracijos direktorius savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane ir (ar) savivaldybės ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių plane numato šioje zonoje esančių gyventojų aprūpinimo stabiliojo jodo preparatais priemones. Savivaldybės administracijos direktorius, gavęs BEO eksploatuojančios organizacijos perspėjimą apie branduolinę ar radiologinę avariją jame, perspėja savivaldybės teritorijoje esančius gyventojus, valstybės ir savivaldybių institucijas ir įstaigas, kitas įstaigas ir ūkio subjektus ir informuoja juos apie taikytinus skubius apsaugomuosius veiksmus, kurių reikia imtis nedelsiant. Prevencinių apsaugomųjų veiksmų zonoje jodo profilaktika ir kiti savivaldybės administracijos direktoriaus nurodyti skubūs apsaugomieji veiksmai, kurių tikslas – iki minimumo sumažinti nulemtųjų jonizuojančiosios spinduliuotės galimą poveikį gyventojams dar iki radionuklidų išmetimo į aplinką, vykdomi nedelsiant;

11.2. skubių apsaugomųjų veiksmų zona (SAVZ) – tai 5–30 kilometrų nuo I ir V avarinės parengties kategorijos BEO bei 0,5–5 kilometrų nuo II avarinės parengties kategorijos BEO nutolusi avarinės parengties zona. Savivaldybės administracijos direktorius

savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane ir (ar) savivaldybės prevencijos priemonių plane numato šioje zonoje esančių gyventojų aprūpinimo stabiliojo jodo preparatais priemones. Savivaldybės administracijos direktorius, gavęs informaciją ar perspėjimą apie branduolinę ar radiologinę avariją BEO, kaip nustatyta Plano 3 ir 5 prieduose, perspėja savivaldybės teritorijoje esančius gyventojus, valstybės ir savivaldybių institucijas ir įstaigas, kitas įstaigas ir ūkio subjektus ir juos informuoja apie jodo profilaktiką ir kitus taikytinus skubius apsaugomuosius veiksmus, kurių reikėtų imtis nedelsiant, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisijai arba Lietuvos Respublikos Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijai priėmus sprendimą dėl skubių apsaugomųjų veiksmų vykdymo;

11.3. išplėstinio planavimo atstumas (IPA) – tai iki 100 kilometrų spindulio teritorija aplink I ir V avarinės parengties kategorijos BEO, kurioje paskelbus bendrąją avariją turi būti planuojama atlikti stebėseną ir radiologinį situacijos vertinimą, siekiant nustatyti teritorijas, kuriose po žymaus radionuklidų išmetimo į aplinką turi būti atliekama jodo profilaktika, gyventojų slėpimasis ir avarijos padarinių šalinimo veiksmai;

11.4. maisto ir kitų produktų vartojimo apribojimų planavimo atstumas (MPVAPA) – iki 300 kilometrų spindulio teritorija aplink I ir V avarinės parengties kategorijos BEO bei iki 50 kilometrų spindulio teritorija aplink II avarinės parengties kategorijos BEO, kurioje, paskelbus bendrąją avariją, būtina organizuoti avarinį reagavimą siekiant sumažinti atsitiktinių jonizuojančiosios spinduliuotės sukeltų reiškinių ir neradiologinių padarinių dėl radionuklidais užterštų maisto, pieno, geriamojo vandens paskirstymo, pardavimo ir vartojimo bei kitų nei maistas produktų naudojimo. MPVAPA nustačius maisto produktų, geriamojo vandens, pašarų ir aplinkos (grunto, dirvožemio, automobilių kelių, statinių) ilgalaikį radioaktyvųjų užterštumą ir siekiant apsaugoti gyventojus nuo per maisto produktus gaunamos papildomos apšvitos, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisijos arba Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijos sprendimu prireikus vykdomas aplinkos dezaktyvavimas, maisto produktų, geriamojo vandens ir pašarų radioaktyviojo užterštumo kontrolė ir kiti apsaugomieji veiksmai pagal poreikį (prireikus medicininis sveikatos patikrinimas, konsultavimas ir gydymas, ilgalaikis medicininis sveikatos stebėjimas, psichologinė pagalba).

12. Ignalinos AE priklausančių BEO avarinės parengties zonos ir avarinio planavimo atstumai nurodyti 2 lentelėje ir pavaizduoti Plano 1 priede. Baltarusijos AE skubių apsaugomųjų veiksmų zona ir avarinio planavimo atstumai, patenkantys į Lietuvos Respubliką, nurodyti 3 lentelėje ir pavaizduoti Plano 1.1 priede.

13. BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zonos, skubių apsaugomųjų veiksmų zonos ir išplėstinio planavimo atstumai papildomai suskirstyti smulkesniais žiedais, o kas 22,5° kampu – tolygiai į 16 sektorių, pažymėtų raidėmis: A, B, C, D, E, F, G, H, J, K, L, M, N, P, R, S, kaip pavaizduota Plano 1 ir 1.1 prieduose.

2 lentelė. Avarinės parengties zonos ir avarinio planavimo atstumai nuo Ignalinos AE.

| Avarinės parengties zonų ir avarinio planavimo atstumų apibūdinimas | Avarinės parengties zonos ir avarinio planavimo atstumo pavadinimas |                                      |                                 |                                |                                                                 |
|---------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|---------------------------------|--------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
|                                                                     | Sanitarinės apsaugos zona                                           | Prevencinių apsaugomųjų veiksmų zona | Skubių apsaugomųjų veiksmų zona | Išplėstinio planavimo atstumas | Maisto ir kitų produktų vartojimo apribojimų planavimo atstumas |
| Zonos ar atstumo riba (spindulys nuo Ignalinos AE), kilometrais     | 3                                                                   | 5                                    | 30                              | 100                            | 300                                                             |

|                                                                         |     |     |       |        |         |
|-------------------------------------------------------------------------|-----|-----|-------|--------|---------|
| Mažiausias ir didžiausias atstumas nuo atominės elektrinės, kilometrais | 0–3 | 3–5 | 5–30  | 30–100 | 100–300 |
| Papildomi zonų ir atstumų padalijimai, kilometrais                      | –   | –   | kas 5 | kas 14 | kas 50  |

3 lentelė. Baltarusijos AE skubių apsaugomųjų veiksmų zona ir avarinio planavimo atstumai, patenkantys į Lietuvos Respubliką.

| Avarinės parengties zonos ir avarinio planavimo atstumų apibūdinimas    | Avarinės parengties zonos ir avarinio planavimo atstumo pavadinimas |                                |                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|--------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
|                                                                         | skubių apsaugomųjų veiksmų zona                                     | išplėstinio planavimo atstumas | maisto ir kitų produktų vartojimo apribojimų planavimo atstumas |
| Zonos ar atstumo riba (spindulys nuo Baltarusijos AE), kilometrais      | 30                                                                  | 100                            | 300                                                             |
| Mažiausias ir didžiausias atstumas nuo atominės elektrinės, kilometrais | 20–30                                                               | 30–100                         | 100–300                                                         |
| Papildomi zonos ir avarinio planavimo atstumų padalijimai, kilometrais  | kas 5                                                               | kas 14                         | kas 50                                                          |

14. Pasibaigus radionuklidų išmetimui į aplinką, pagal gama monitoringo duomenis ir remdamasis Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos pateiktais radionuklidų išmetimo iš BEO duomenimis, Aplinkos apsaugos agentūrai atlikus radionuklidų pernašos prognozę ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos pasiūlymais, BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zonos ir skubių apsaugomųjų veiksmų zonos ribų (jos gali būti apribotos ir ne koncentriniais žiedais) tikslinimą organizuoja valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras arba Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijos pavedimu kitas valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, jam padeda Aplinkos apsaugos agentūra, Sveikatos apsaugos ministerija, Radiacinės saugos centras, Vidaus reikalų ministerija, Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Policijos departamentas), Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba ir savivaldybės administracija.

#### **KETVIRTASIS SKIRSNIS**

##### **BENDROSIOS AVARIJOS FAZĖS. REKOMENDUOJAMI APSAUGOMIEJI VEIKSMAI BEO AVARINĖS PARENGTIES ZONOSE IR AVARINIO PLANAVIMO ATSTUMUOSE**

15. Prognozuojant galimos branduolinės ar radiologinės avarijos BEO padarinius ir planuojant skubius apsaugomuosius veiksmus, skiriamos 3 bendrosios avarijos fazės:

15.1. fazė iki radionuklidų išmetimo į aplinką – laikas nuo to momento, kai tampa aišku, kad BEO technologiniai procesai yra taip sutrikę, kad prognozuojama, jog radionuklidų išmetimas į aplinką nebeišvengiamas, iki radionuklidų išmetimo į aplinką pradžios;



15.2. ankstyvoji fazė – laikas nuo radionuklidų išmetimo į aplinką pradžios iki pabaigos;

15.3. vėlyvoji fazė – laikas nuo radionuklidų patekimo į aplinką pabaigos iki laikotarpio, kol nebelieka radiacinės saugos priemonių taikymo poreikio.

16. Branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju paskelbus bendrąją avariją:

16.1. prevencinių apsaugomųjų veiksmų zonoje nedelsiant vykdomi skubūs apsaugomieji veiksmai nelaukiant stebėsenos rezultatų;

16.2. skubių apsaugomųjų veiksmų zonoje nedelsiant vykdomi skubūs apsaugomieji veiksmai ir (ar) kiti apsaugomieji veiksmai, kai savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisija arba Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisija, atsižvelgusi į radioaktyviojo užterštumo lygį ir operatyvius apsaugomosios veiklos taikymo lygio dydžius, priima sprendimą dėl šių apsaugomųjų veiksmų vykdymo;

16.3. išplėstinio planavimo atstume paskelbus bendrosios avarijos klasę, turi būti planuojama ir atliekama stebėsenos ir radiologinės situacijos vertinimas, siekiant nustatyti teritorijas, kuriose po žymaus radionuklidų išmetimo į aplinką turi būti atliekama jodo profilaktika, gyventojų slėpimas ir avarijos padarinių šalinimo veiksmai;

16.4. maisto ir kitų produktų vartojimo apribojimų planavimo atstume nustačius maisto produktų, geriamojo vandens, pašarų ir aplinkos (grunto, dirvožemio, automobilių kelių, statinių) ilgalaikį radioaktyvų užterštumą ir siekiant apsaugoti gyventojus nuo per maisto produktus gaunamos papildomos apšvitos, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisija arba Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisija, atsižvelgusi į radioaktyviojo užterštumo lygį ir operatyvius apsaugomosios veiklos taikymo lygio dydžius, priima sprendimą dėl aplinkos dezaktyvavimo, maisto produktų, geriamojo vandens ir pašarų radioaktyviojo užterštumo kontrolės atlikimo ir kitų apsaugomųjų veiksmų vykdymo.

17. Branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju rekomenduojami taikyti apsaugomieji veiksmai atskirose avarijų fazėse avarinės parengties zonose ir avarinio planavimo atstumuose apibūdinti Plano 10 priede. Taikant apsaugomuosius veiksmus būtina vadovautis sveikatos apsaugos ministro patvirtintais avarinės apšvitos situacijos gyventojų apšvitos atskaitos lygiais, apsaugomųjų veiksmų bendraisiais ir operatyviaisiais taikymo lygiais bei šių lygių taikymo reikalavimais. Kiekvieno apsaugomojo veiksmo taikymas turi būti pagrįstas ir jo taikymas turi duoti daugiau naudos, nei padaryti žalos.

### **III SKYRIUS**

#### **EKSTREMALIOSIOS SITUACIJOS, SUSIDARIUSIOS DĖL ĮVYKUSIOS BRANDUOLINĖS AR RADIOLOGINĖS AVARIJOS BEO, VALDYMO ORGANIZAVIMAS**

##### **PIRMASIS SKIRSNIS**

#### **VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ INSTITUCIJŲ IR ĮSTAIGŲ, KITŲ ĮSTAIGŲ IR ŪKIO SUBJEKTŲ FUNKCIJOS BRANDUOLINĖS AR RADIOLOGINĖS AVARIJOS BEO ATVEJU**

18. Lietuvos Respublikos energetikos ministerija:

18.1. prireikus teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl ekstremaliosios energetikos padėties paskelbimo ir atšaukimo;

18.2. Vyriausybei paskelbus ekstremaliąją energetikos padėtį, atlieka funkcijas, numatytas Vartotojų aprūpinimo energija ir (ar) energijos ištekliais, esant ekstremaliai energetikos padėčiai tvarkoje, patvirtintoje Vyriausybės 2003 m. sausio 13 d. nutarimu Nr. 12 „Dėl Vartotojų aprūpinimo energija ir (ar) energijos ištekliais esant ekstremaliai energetikos padėčiai tvarkos patvirtinimo“;

18.3. pagal kompetenciją teikia Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijai pasiūlymus;

18.4. atlikdama valstybės įmonių, kurios valdo BEO, savininko funkcijas, organizuoja šių BEO avarinei parengčiai reikalingų išteklių užtikrinimą.

19. Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija:

19.1. vertina situaciją ir prognozuoja branduolinės ar radiologinės avarijos Ignalinos AE ar kituose BEO eigą;

19.2. vadovaudamasi Keitimosi informacija apie įvykį, ekstremalųjį įvykį ar ekstremaliąją situaciją tvarkos aprašu, pagal schemą, nurodytą Plano 3 priede, branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju, suinteresuotoms tarptautinėms ir valstybės institucijoms ir įstaigoms teikia informaciją apie technines avarijos aplinkybes, jos vystymosi eigos prognozes ir taikomus švelninimo veiksmus, radionuklidų išmetimo iš BEO į aplinką charakteristikas ar jų prognozes, taip pat kitą su branduoline ar radiologine avarija BEO susijusią informaciją;

19.3. praneša Ministrui Pirmininkui apie BEO būklę, branduolinės ar radiologinės avarijos BEO pavojingumo laipsnį, vykdomas BEO personalo apsaugos priemonės;

19.4. pagal kompetenciją Plane nustatyta tvarka ir pagal schemą, nurodytą Plano 7 priede, teikia gyventojams informaciją apie branduolinę ar radiologinę avariją BEO;

19.5. Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos teisės aktais, reglamentuojančiais informacijos branduolinės ar radiologinės avarijos atveju teikimą, ir kitų tarptautinių teisės aktų nustatyta tvarka ir pagal schemą, nurodytą Plano 3 priede, teikia kitoms valstybėms, Europos Komisijai ir tarptautinėms organizacijoms (TATENAI ir kt.) informaciją apie branduolinės ar radiologinės avarijos BEO technines aplinkybes, likvidavimo eigą ir padarinius, taip pat prognozuojamą arba nustatytą branduolinio įvykio klasę pagal TATENOS nustatytą Tarptautinę branduolinių ir radiologinių įvykių vertinimo skalę ir rekomenduojamus apsaugomuosius veiksmus;

19.6. pagal kompetenciją gavusi informaciją, kad įvyks radioaktyviųjų medžiagų išmetimas už BEO sanitarinės apsaugos zonos ar aikštelės teritorijos ribų arba įvyko radioaktyviųjų medžiagų išmetimas iš BEO, kai kyla valstybės lygio ekstremaliosios situacijos pavojus ar susidaro valstybės lygio ekstremalioji situacija, inicijuoja Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos posėdį, kreipdamasi į šios komisijos pirmininką.

20. Aplinkos apsaugos agentūra:

20.1. vykdo gama monitoringą, atlieka radionuklidų pernašos prognozę šalyje remdamasi Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos pateiktais radionuklidų išmetimo iš BEO į aplinką charakteristikomis ar jų prognozėmis ir ankstyvojo perspėjimo apie nustatyto gama dozės galios lygio viršijimą (toliau – ankstyvasis perspėjimas) funkcija;

20.2. vykdo nuolatinius gama dozės galios matavimus Nemuno ir Neries upių vandenyje, pasienyje su Baltarusijos Respublika ir Rusijos Federacija (Kaliningrado sritimi);

20.3. teikia atsakingosioms ir remiančiosioms institucijoms, nurodytoms Valstybiniame plane dėl branduolinės avarijos valdymo organizavimo (toliau – atsakingosios ir remiančiosios institucijos), informaciją apie gama dozės galios lygį aplinkoje ir prognozuojamą radionuklidų pernašą aplinkos ore; teikia gama dozės galios matavimų (ore ir vandenyje) duomenis ir nuolat juos atnauja Aplinkos apsaugos agentūros interneto svetainėje;

20.4. atlieka laboratorinius radionuklidų aktyvumo tyrimus aplinkos objektuose ir nustatyta tvarka teikia tyrimų duomenis.

21. Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba) teikia atsakingosioms ir remiančiosioms institucijoms specializuotas hidrometeorologines prognozes, hidrometeorologinių stebėjimų ir matavimų duomenis.

22. Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija telkia karinius vienetų prireikus pagalbai civilinės saugos sistemos pajėgoms teikti, Plane numatytiems veiksams atlikti Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatyme nustatytais atvejais ir tvarka.

23. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija:

23.1. teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl socialinės paramos teikimo evakuotiems ir nukentėjusiems gyventojams;

23.2. atlieka Valstybiniame plane nustatytas funkcijas.

24. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija:

24.1. teikia pasiūlymus atsakingosioms ir remiančiosioms institucijoms, Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijai, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisijai reikiamiems sprendimams dėl skubių apsaugomųjų veiksmų, ankstyvųjų apsaugomųjų veiksmų ir ilgalaikių apsaugomųjų veiksmų taikymo ir jų atšaukimo priimti;

24.2. prireikus teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl valstybės medicinos rezervo, skirto tinkamai sveikatos priežiūrai ekstremaliųjų situacijų atvejais užtikrinti, išteklių panaudojimo;

24.3. pagal civilinės saugos sistemų pajėgų ir savivaldybių administracijų pateiktus duomenis apskaičiuoja stabiliojo jodo preparatų kiekį, reikalingą branduolinę ar radiologinę avariją BEO likviduojantiems darbuotojams (toliau – avariją likviduojantys darbuotojai) ir gyventojams, savo noru padedantiems likviduoti branduolinės ar radiologinės avarijos BEO padarinius, taip pat gyventojams, kurie patenka į prevencinių apsaugomųjų veiksmų zoną, skubių apsaugomųjų veiksmų zoną ir išplėstinio planavimo atstumą. Už valstybės biudžete numatytas tikslines lėšas organizuoja ir vykdo centralizuotą stabiliojo jodo preparatų pirkimą ir perdavimą poreikį pateikusiems subjektams;

24.4. nustato apšvitos dozių ir radioaktyviojo užterštumo lygius, taikomus BEO įvykus branduolinei ar radiologinei avarijai;

24.5. inicijuoja gyventojams informacijos apie poreikį turėti stabiliojo jodo preparatą, skirtą profilaktškai vartoti po žymaus radionuklidų išmetimo į aplinką, ir jo įsigijimo galimybę vaistinėse skleidimą. Bendradarbiauja su vaisto registruotoju (-ais) dėl stabiliojo jodo preparato (-ų) tiekimo užtikrinimo į šalies vaistines;

24.6. atlieka Valstybiniame plane nustatytas funkcijas.

25. Radiacinės saugos centras:

25.1. pagal kompetenciją organizuoja ir atlieka gyventojų ir gyvenamosios aplinkos radiologinę stebėseną. Atsižvelgęs į stebėsenos rezultatus ar gavęs prognozės duomenis apie radionuklidų pernašą, prognozuoja gyventojų apšvitą ir branduolinės ar radiologinės avarijos BEO padarinių galimą poveikį gyventojams, teikia Sveikatos apsaugos ministerijai rekomendacijas dėl skubių apsaugomųjų veiksmų, ankstyvųjų apsaugomųjų veiksmų ir ilgalaikių apsaugomųjų veiksmų taikymo;

25.2. organizuoja ir koordinuoja radiologinius tyrimus, dalyvauja juos atliekant, prireikus siūlo aktyvinti Nacionalinio maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo instituto, Valstybinio mokslinio tyrimų instituto Fizinių ir technologijos mokslų centro, Gamtos tyrimų centro Geologijos ir geografijos instituto, Vilniaus Gedimino technikos universiteto, Aplinkos apsaugos agentūros ir kitas radiologinius tyrimus atliekančias ir valstybės biudžeto lėšomis išlaikomas laboratorinės kontrolės sistemos laboratorijas (toliau – laboratorijos);

25.3. koordinuoja Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas) žvalgybinių grupių ėminių atrinkimo strategiją, organizuoja ir koordinuoja ėminių pristatymą tirti laboratorijoms;

25.4. organizuoja ir koordinuoja radiologinių tyrimų rezultatų surinkimą iš tyrimus atliekančių laboratorijų, vertina radiologinių tyrimų rezultatus ir jų pagrindu teikia Sveikatos apsaugos ministerijai pasiūlymus dėl gyventojų apsaugomųjų veiksmų taikymo;

25.5. organizuoja gyventojų ar jų atskirų grupių apšvitos stebėseną, taip pat atlieka jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio gyventojams tyrimus ir vertinimą bei apšvitos vertinimą taikant biologinės dozimetrijos metodą;

25.6. prireikus rekomenduoja siųsti apšvitos paveiktus gyventojus į atitinkamas asmens sveikatos priežiūros įstaigas;

25.7. rengia ir teikia Sveikatos apsaugos ministerijai radiacinės saugos būklės

apžvalgas, kuriose nurodo pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms dėl šios būklės gerinimo;

25.8. dalyvauja atliekant maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų radioaktyviojo užterštumo tyrimus;

25.9. atlieka gyvenamosios aplinkos radiologinę stebėseną, gyvenamosios aplinkos radiologinės stebėsenos rezultatų pagrindu teikia Sveikatos apsaugos ministerijai rekomendacijas dėl gyvenamosios aplinkos dezaktyvavimo poreikio ir apimties;

25.10. organizuoja gyventojų radioaktyviosios taršos kontrolę (toliau – apšvitos kontrolė), teikia evakuojamų gyventojų sanitarinį švarinimą vykdančioms institucijoms pasiūlymus dėl apšvitos mažinimo.

26. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija:

26.1. teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl gyventojams evakuoti reikalingų transporto priemonių teikimo, kai savivaldybėje neužtenka transporto priemonių gyventojams evakuoti;

26.2. organizuoja geležinkelių transporto priemonių naudojimą gyventojams evakuoti;

26.3. koordinuoja viešųjų ryšių tinklų naudojimą atsakingųjų ir remiančiųjų institucijų ekstremaliųjų situacijų valdymo centrų reikmėms užtikrinti.

27. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija:

27.1. teikia švietimo įstaigoms informaciją apie gyventojų evakavimą, organizuoja ir (ar) koordinuoja pavaldžiose įstaigose dirbančių asmenų evakavimą ir jų darbą naujoje vietoje;

27.2. nustato bendrąjį ugdymą, profesinį mokymą, ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą vykdančioms įstaigoms ir kitoms švietimo įstaigoms priemonės, būtinas ugdymo procesui organizuoti;

27.3. koordinuoja bendrojo ugdymo mokyklų, profesinių mokyklų, ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą vykdančių įstaigų, taip pat kitų švietimo įstaigų darbą.

28. Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija:

28.1. iš kompetentingų institucijų gautą informaciją apie branduolinę ar radiologinę avariją BEO perduoda visoms diplomatinėms atstovybėms ir konsulinėms įstaigoms Lietuvos Respublikoje;

28.2. koordinuoja ryšių su užsienio valstybių atitinkamomis institucijomis palaikymą.

29. Lietuvos Respublikos ūkio ministerija:

29.1. savivaldybėms, priėmusiems evakuotus gyventojus, sudaro teisinės ir kitas sąlygas įtraukti juos į ūkio ekonominio plėtojimo programas;

29.2. teikia Vyriausybei ir savivaldybių administracijoms pasiūlymus dėl verslo sąlygų gerinimo evakuotus gyventojus priėmusiose savivaldybėse;

29.3. koordinuoja valstybės rezervo materialinių išteklių atsargų panaudojimą evakuotų gyventojų ir nukentėjusių asmenų poreikiams tenkinti.

30. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas:

30.1. užtikrina valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro veiklą, palaiko ryšį su ministerijų, kitų valstybės institucijų ir įstaigų ir savivaldybių ekstremaliųjų situacijų operacijų centrais;

30.2. perspėja ir informuoja gyventojus, valstybės ir savivaldybių institucijas ir įstaigas, ūkio subjektus ir kitas įstaigas apie gresiančią ar susidariusią valstybės lygio ekstremaliąją situaciją, galimus jos padarinius, jų šalinimo priemones ir apsisaugojimo nuo valstybės lygio ekstremaliosios situacijos būdus;

30.3. pagal Radiacinės saugos centro ar valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro nurodymus organizuoja pirminį radiacinės būklės vertinimą (atlieka lygiavertės arba ekspozicinės dozės galios matavimus) ir praneša apie radiacinę būklę Radiacinės saugos centrui;

30.4. koordinuoja valstybės lygiu gyventojų evakavimą;

30.5. vadovauja struktūrinių padalinių darbui ir pagal kompetenciją koordinuoja civilinės saugos sistemos pajėgų veiksmus evakuojant gyventojus ir taikant kitus skubius

apsaugomuosius veiksmus, dalyvauja vykdant dezaktyvavimą;

30.6. bendradarbiauja su tarptautinėmis organizacijomis, kaimyninių valstybių institucijomis ir įstaigomis, Europos Komisijos Reagavimo į nelaimes koordinavimo centru (ERCC), Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijos Euroatlantinio reagavimo į nelaimes koordinavimo centru (NATO EADRC) ir Jungtinių Tautų Humanitarinių reikalų koordinavimo biuru (UN OCHA);

30.7. gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai, dėl kurios gali kilti pavojus kaimyninių valstybių gyventojams ir aplinkai, teikia kaimyninėms valstybėms informaciją apie gresiančią arba susidariusią ekstremaliąją situaciją;

30.8. atsižvelgdamas į susidariusią ekstremaliąją situaciją, teikia Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijai pasiūlymus dėl gelbėjimo ir kitų neatidėliotinų darbų organizavimo, taip pat dėl valstybės rezervo civilinės saugos priemonių atsargų panaudojimo;

30.9. prireikus kreipiasi į nevyriausybinės organizacijas dėl pagalbos, vadovaudamasis Konvencija dėl pagalbos įvykus branduolinei avarijai arba kilus radiologiniam pavojui ir Civilinės saugos tarptautinės pagalbos prašymo, priėmimo ir teikimo tvarkos aprašu, organizuoja pagalbos pasitelkimą iš užsienio valstybių.

31. Policijos departamentas:

31.1. užtikrina eismo reguliavimą gyventojų evakavimo metu ir jam pasibaigus, reguliuoja eismą laikinuosiuose transporto kontrolės ir eismo reguliavimo postuose, pagrindiniuose ir atsarginiuose evakavimo maršrutuose ir užtikrina viešąją tvarką;

31.2. užtveria ir blokuoja radionuklidais užterštą teritoriją, užtikrina jos perimetro apsaugą, prireikus įveda specialių leidimų sistemą, be specialaus leidimo į šią teritoriją neįleidžia gyventojų ir transporto priemonių, o išleidžia iš jos tik per tarpinius gyventojų evakavimo punktus;

31.3. kartu su seniūnais nustato gyventojus, kurie neturėjo galimybių atvykti į gyventojų surinkimo punktus ar atsisako evakuotis;

31.4. užtikrina evakuotų gyventojų ir jų turto apsaugą nuo nusikalstamo kėsینimosi;

31.5. užtikrina viešąją tvarką gyventojų susitelkimo vietose;

31.6. atlieka Valstybiniame plane nustatytas funkcijas.

32. Viešojo saugumo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Viešojo saugumo tarnyba):

32.1. atkuria ir (ar) užtikrina viešąją tvarką valstybės lygio ekstremaliosios situacijos atveju;

32.2. pagal kompetenciją likviduoja pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai ir turtui ekstremaliosios situacijos atveju;

32.3. padeda policijos, Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Valstybės sienos apsaugos tarnyba), Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento pajėgoms atlikti joms pavestas funkcijas.

33. Valstybės sienos apsaugos tarnyba:

33.1. užtikrina Vyriausybės sprendimo laikinai apriboti ar nutraukti vykimą per tam tikrus pasienio kontrolės punktus vykdymą;

33.2. kartu su Radiacinės saugos centru ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentu stebi radiacijos foną, žvalgo ekstremaliosios situacijos židinį iš oro;

33.3. atlieka Valstybiniame plane nustatytas funkcijas.

34. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija:

34.1. prireikus koordinuoja žemės ūkio technikos panaudojimą branduolinės ar radiologinės avarijos BEO padariniams šalinti ir žemės ūkio atkuriamosioms priemonėms vykdyti, dalyvauja rengiant rekomendacijas dėl tolesnio žemės ūkio technikos ir kitų gamybos priemonių eksploatavimo radionuklidais užterštoje teritorijoje;

34.2. prireikus teikia Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijai pasiūlymus dėl valstybės rezerve esančių žemės ūkio ir maisto produktų panaudojimo ir teisės aktų nustatyta tvarka organizuoja jų panaudojimą;

34.3. prireikus teikia Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijai pasiūlymus dėl kompensavimo už žemės ūkio subjektų patirtus nuostolius mechanizmo sukūrimo ir įgyvendinimo, organizuoja ir koordinuoja nuostolių atlyginimą;

34.4. remdamasi Sveikatos apsaugos ministerijos, Radiacinės saugos centro, Aplinkos apsaugos agentūros ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento pateikta informacija, valstybės lygiu vertina branduolinės ar radiologinės avarijos BEO poveikį žemės ūkiui ir maisto gamybai.

35. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba:

35.1. atsižvelgdama į situaciją, kontroliuoja maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų tvarkymo subjektų veiklą radionuklidais užterštoje teritorijoje;

35.2. įvertina branduolinės ar radiologinės avarijos BEO grėsmę gyvūnams, nustato jų apsaugos priemones ir apie tai praneša Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijai, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui, valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui, taip pat savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovui, valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovui;

35.3. organizuoja maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų rizikos vertinimą;

35.4. atlieka valstybinę maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų veterinarinę kontrolę, teikia išvadas dėl maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų kenksmingumo pašalinimo ar jų sunaikinimo;

35.5. teikia žemės ūkio subjektams metodines rekomendacijas dėl gyvulių, maisto produktų ir pašarų apsaugos branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju.

36. Radioaktyviųjų atliekų tvarkytojas:

36.1. atlieka funkcijas, numatytas įmonės, vykdančios BEO eksploatavimą, eksploatavimo nutraukimą ir uždaryto radioaktyviųjų atliekų atliekyno (atliekynų) priežiūrą, avarinės parengties planę;

36.2. renka radioaktyviasias atliekas (radionuklidais užterštus drabužius, asmeninės apsaugos priemones, daiktus, įrankius ir kitus objektus) ir veža jas radiologiniams tyrimams ir (ar) į laikinąsias saugojimo vietas, ir (ar) į radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įrenginius. Jeigu radioaktyviųjų atliekų tvarkytojui nepakanka pajėgų, jis kreipiasi į savivaldybės administraciją dėl radioaktyviųjų atliekų surinkimo ir vežimo organizavimo;

36.3. konsultuoja parenkant tinkamas talpyklas surinktomis radioaktyviosioms atliekoms gabenti, jei radioaktyviasias atliekas gabena kitas asmuo, ne radioaktyviųjų atliekų tvarkytojas;

36.4. dezaktyvavimo darbų atlikimo klausimais teikia rekomendacijas savivaldybių administracijų sudarytomis apšvitos kontrolės ir dezaktyvavimo grupėms.

37. Savivaldybės administracijos direktorius:

37.1. numato ir planuoja gyventojų apsaugos priemones, pagal Sveikatos apsaugos ministerijos pasiūlymus parengia gyventojams rekomendacijas dėl gyventojų apsaugos, asmeninės apsaugos priemonių, kolektyvinės apsaugos statinių panaudojimo, stabiliojo jodo preparatų įsigijimo ir vartojimo;

37.2. organizuoja gyventojų evakavimą savivaldybėse, numato pagrindinius ir atsarginius gyventojų evakavimo maršrutus, įrengia kelių apylankas ir laikinus kelius, juos pažymi kelio ženklais ir prižiūri;

37.3. gyventojų evakavimo maršrutuose numato vietas, kuriose organizuoja gyventojų surinkimo, tarpinių gyventojų evakavimo, sanitarinio švarinimo ir gyventojų priėmimo punktų įrengimą ir veiklą, taip pat numato vietas, kuriose organizuoja materialinių išteklių, reikalingų šių punktų veiklai užtikrinti, sukupimą;

37.4. organizuoja gyventojų apšvitos kontrolės ir dezaktyvavimo, taip pat kitų specialių užduočių vykdymo grupių sudarymą, jų instruktavimą, planuoja aplinkos dezaktyvavimo priemones, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane numato įrangos, radiacinių matavimo prietaisų ir kitų priemonių poreikį numatytiems užduotims vykdyti;

37.5. vadovaudamasis Planu, Gyventojų evakavimo organizavimo tvarkos aprašo ir Valstybinio plano nuostatomis, su savivaldybių, į kurias numatyta evakuoti gyventojus, administracijų direktoriais suderina evakuojamų gyventojų priėmimo ir apgyvendinimo klausimus;

37.6. telkia savivaldybėje esančias civilinės saugos sistemos pajėgas gyventojams apsaugoti, jiems evakuoti ir kitiems skubiems apsaugomiesiems veiksams, numatytiems savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane, vykdyti;

37.7. vykdo valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo ir valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro nurodymus, užtikrina priemonių, nustatytų savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane, įgyvendinimą;

37.8. organizuoja gyventojų, esančių BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zonoje, skubių apsaugomųjų veiksmų zonoje ir išplėstinio planavimo atstume, aprūpinimą stabiliojo jodo preparatais, teikia Sveikatos apsaugos ministerijai informaciją apie stabiliojo jodo preparatų poreikį;

37.9. teikia Sveikatos apsaugos ministerijai informaciją apie stabiliojo jodo preparatų poreikį, reikalingą avariją likviduojantiems darbuotojams ir gyventojams, savo noru padedantiems likviduoti branduolinės ar radiologinės avarijos BEO padarinius, organizuoja stabiliojo jodo preparatų išdavimą;

37.10. pagal BEO eksploatuojančios organizacijos suteiktą informaciją, vadovaudamasis Perspėjimo apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją priemonės, gyventojų, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų perspėjimo apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją ir informavimo civilinės saugos klausimais tvarkos aprašu, patvirtintu Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktoriaus 2015 m. rugpjūčio 14 d. įsakymu Nr. 1-230 „Dėl Perspėjimo apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją priemonių, gyventojų, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų perspėjimo apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją ir informavimo civilinės saugos klausimais tvarkos aprašo patvirtinimo“, perspėja ir informuoja savivaldybės gyventojus, valstybės ir savivaldybių institucijas ir įstaigas, kitas įstaigas ir ūkio subjektus apie branduolinę ar radiologinę avariją BEO, gresiančią arba susidariusią ekstremaliąją situaciją;

37.11. per visuomenės informavimo priemones skelbia apie gyventojų evakavimo pradžią ir (ar) kitų skubių apsaugomųjų veiksmų taikymą;

37.12. aktyvina savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisiją, kuri nedelsdama organizuoja ir vykdo gyventojų evakavimą, priėmimą, apgyvendinimą, aprūpinimą ir būtiniausių paslaugų teikimą. Prireikrus savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisijai padeda savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras;

37.13. formuoja grupes Žemės ūkio ministerijos ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos numatytoms žemės ūkio sektoriaus užduotims ir žemės ūkio apsaugos priemonėms vykdyti, šių grupių sąrašus teikia valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovui ir valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui, organizuoja žemės ūkio sektoriaus užduočių ir žemės ūkio apsaugos priemonių įgyvendinimą;

37.14. esant galimybei, organizuoja žemės ūkio technikos evakavimą iš prevencinių apsaugomųjų veiksmų zonos ir skubių apsaugomųjų veiksmų zonos;

37.15. atlieka Valstybiniame plane nustatytas funkcijas.

38. Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos kartu su Radiacinės saugos centru derina dezaktyvavimo vietas, kad būtų išvengta ilgalaikės ir nuolatinės žalos aplinkos elementams.

## **ANTRASIS SKIRSNIS**

### **EKSTREMALIOSIOS SITUACIJOS, SUSIDARIUSIOS DĖL BRANDUOLINĖS AR RADIOLOGINĖS AVARIJOS BEO, VALDYMAS IR KOORDINAVIMAS**

39. BEO įvykusią branduolinę ar radiologinę avariją valdo BEO eksploatuojanti organizacija (licencijos turėtojas), kuri atsako ir už BEO avarinės parengties plane numatytų priemonių vykdymą sanitarinės apsaugos zonoje. Branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju už sanitarinės apsaugos zonos ribų ekstremaliosios situacijos valdymą ir koordinavimą valstybės lygiu organizuoja Vyriausybės ekstremalių situacijų komisija, o valstybės lygio veiksmų koordinavimas ir vadovavimas civilinės saugos sistemos pajėgoms atliekamas per valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrą arba Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos pavedimu – per ministerijų, kitų valstybės institucijų ir įstaigų ekstremaliųjų situacijų operacijų centrus. Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos ir operacijų centrų veikloje pagal kompetenciją dalyvauja ir skubius apsaugomuosius veiksmus ir ankstyvuosius apsaugomuosius veiksmus, numatytus HN 99:2011, pagal kompetenciją organizuoja ir įgyvendina Energetikos ministerija, Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Radiacinės saugos centras, Vidaus reikalų ministerija, Aplinkos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Susisiekimo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Ūkio ministerija, Žemės ūkio ministerija, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, Policijos departamentas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, radioaktyviųjų atliekų tvarkytojas.

40. Ekstremaliosios situacijos, susidariusios dėl branduolinės ar radiologinės avarijos BEO, valdymas ir koordinavimas užtikrinamas, skubūs apsaugomieji veiksmai ir kiti apsaugomieji veiksmai atliekami vadovaujantis schema, nurodyta Plano 2 priede, Priemonių, taikomų branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju, taikymo planu, nurodytu Plano 4 priede, ir Valstybiniu planu.

41. Branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju savivaldybės, kurios teritorija, prognozuojama, kad bus užteršta radionuklidais, arba yra užteršta, administracijos direktorius sušaukia savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisiją ir savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrą, paskiria savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovą, atsakingą už vadovavimą savivaldybės mastu visoms civilinės saugos sistemos pajėgoms, pasitelktoms skubiems apsaugomiesiems veiksams vykdyti, kad pagal Sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijas įgyvendintų savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plano ir savivaldybės, patenkančios į BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, detaliojo gyventojų evakavimo plano nuostatas.

42. Savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisija teikia savivaldybės administracijos direktoriui pasiūlymą dėl savivaldybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo ir antro (sustiprinto) ar trečio (visiškos parengties) civilinės saugos parengties lygio paskelbimo savivaldybės teritorijoje.

43. Savivaldybės administracijos direktoriui priėmus sprendimą dėl gyventojų evakavimo, savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisija pradeda organizuoti ir vykdyti gyventojų evakavimą.

44. Dėl civilinės saugos sistemos pajėgų ir materialinių išteklių paskirstymo koordinavimo valstybės lygiu Valstybinio plano nustatyta tvarka sušaukiami ministerijų ir kitų valstybės institucijų ir įstaigų ekstremaliųjų situacijų operacijų centrai.

45. Kompetentinga valstybės institucija, gavusi informaciją, kad įvyks radioaktyviųjų medžiagų išmetimas už BEO sanitarinės apsaugos zonos ar aikštelės teritorijos ribų arba įvyko radioaktyviųjų medžiagų išmetimas iš BEO, kai kyla valstybės lygio ekstremaliosios situacijos pavojus ar susidaro valstybės lygio ekstremalioji situacija, nedelsdama inicijuoja Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos posėdį, kreipdamasi į šios komisijos pirmininką. Į Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos posėdį kviečiami komisijos nariai ir kitų kompetentingų valstybės institucijų atstovai.

46. Pagal Sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijas Vyriausybės ekstremalių situacijų komisija nedelsdama priima sprendimą dėl skubių apsaugomųjų veiksmų vykdymo, gyventojų informavimo, valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro ir kitų lygių



ekstremaliųjų situacijų operacijų centrų aktyvinimo, prireikus teikia Vyriausybei pasiūlymus sprendimams pagal jos kompetenciją priimti.

47. Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisija, vadovaudamasi Civilinės saugos įstatymo nuostatomis, teikia Vyriausybei pasiūlymą skelbti trečią (visiškos parengties) civilinės saugos sistemos parengties lygį, taip pat teikia Ministrui Pirmininkui ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo kandidatūrą.

48. Vyriausybė priima sprendimą dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos, susidariusios dėl branduolinės ar radiologinės avarijos BEO, paskelbimo. Prireikus Energetikos ministerijos teikimu Vyriausybė skelbia ekstremaliąją energetikos padėtį.

49. Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijos nurodymu Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas sušaukia valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrą. Vadovaudamiesi schema, nurodyta Plano 2 priede, valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, ministerijų, kitų valstybės institucijų ir įstaigų ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui padeda valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovui įgyvendinti sprendimus ir kontroliuoja, kaip jie vykdomi.

50. Ministras Pirmininkas skiria valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovą, kuris vadovauja visoms civilinės saugos sistemos pajėgoms, pagal Planą pasitelktoms skubiems apsaugomiesiems veiksams ir kitiems apsaugomiesiems veiksams organizuoti ir vykdyti, taip pat atsako už valstybės lygio ekstremaliosios situacijos likvidavimą ir jos padarinių šalinimo organizavimą. Savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovas savivaldybės lygiu organizuoja ir įgyvendina gyventojų apsaugos priemones, vadovaudamasis valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo sprendimais ir vykdydamas jo nurodymus.

51. Jeigu prognozuojama, kad savivaldybės teritorija ar jos dalis bus užteršta radionuklidais, arba jais jau yra užteršta, visoje savivaldybės teritorijoje taikomi tie apsaugomieji veiksmai, kurie konkrečiai numatyti BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zonai, skubių apsaugomųjų veiksmų zonai ar išplėstinio planavimo atstumui.

### **TREČIASIS SKIRSNIS RYSIŲ ORGANIZAVIMAS**

52. Valstybės lygiu už ryšių, naudojamų branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju organizuojant ir vykdant apsaugomuosius veiksmus, koordinavimą atsakinga Susisiekimo ministerija, pagal kompetenciją dalyvauja Aplinkos ministerija, Energetikos ministerija, Ūkio ministerija, Žemės ūkio ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, Policijos departamentas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Radiacinės saugos centras, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.

53. Dėl branduolinės ar radiologinės avarijos BEO gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai vyriausybiniis ir žinybiniais ryšiais ir ryšys tarp avariją likviduojančių darbuotojų palaikomi vadovaujantis schema, nurodyta Plano 2 priede.

54. Susisiekimo ministerija, iš atsakingų institucijų gavusi nuolat atnaujinamus valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo ir savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo darbo vietų, Spaudos centro, valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro darbo patalpų, teritorijų, kuriose būtų įrengiami gyventojų surinkimo, tarpiniai gyventojų evakavimo, sanitarinio švarinimo ir gyventojų priėmimo punktai, taip pat kolektyvinės apsaugos statinių ir laikinų stovyklų, kuriuose būtų apgyvendinami evakuoti gyventojai, sąrašus su tiksliai nurodytų minėtų objektų adresais ir tuose objektuose esančių ryšio priemonių identifikaciniais duomenimis (laidinių ir mobiliųjų telefonų numeriais ir operatoriais, internetinio ryšio tiekėjais ir kita) ir Vyriausybės 2004 m. gruodžio 6 d. nutarimu Nr. 1593 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymą“ nustatyta tvarka duoda ūkio subjektams, teikiantiems elektroninių ryšių tinklus ir

(ar) paslaugas, taip pat aparatūros ir įrenginių savininkams ar naudotojams privalomus vykdyti nurodymus, užduotis ir užsakymus apsaugoti ir palaikyti reikiamus elektroninių ryšių tinklus, juos sujungti ir prireikus apriboti visuomenės galimybę naudotis elektroninių ryšių tinklais sąrašuose nurodytų subjektų ryšiui su schemoje, nurodytoje Plano 2 priede, išvardytomis institucijomis.

55. Valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras susisieikia su ministerijų ir kitų valstybės institucijų ir įstaigų ekstremaliųjų situacijų operacijų centrais ir praneša, kokiomis ryšio priemonėmis ir kaip bus keičiamasi informacija, jeigu tai nenumatyta institucijos ekstremaliųjų situacijų valdymo plane.

## **KETVIRTASIS SKIRSNIS**

### **GAMA MONITORINGAS, ANKSTYVOJO PERSPĖJIMO ORGANIZAVIMAS**

56. Valstybės lygiu gama monitoringą vykdo ir ankstyvąjį perspėjimą organizuoja Aplinkos apsaugos agentūra. Jai radionuklidų išmetimo iš BEO į aplinką charakteristikas ar jų prognozes pateikia Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija. Aplinkos apsaugos agentūra atsako už gama monitoringo ir ankstyvojo perspėjimo sistemos (lygiavertės dozės galios matavimo, gama spektro matavimo, kiek leidžia techninės galimybės) tinkamą veikimą nenutrūkstamu režimu, atliekant lygiavertės dozės galios matavimus kas 10 minučių. Gama monitoringo duomenys pateikiami Aplinkos apsaugos agentūros interneto svetainėje.

57. Radiaciniam fonui (lygiavertės dozės galiai) viršijus avarinį 300 nSv/h lygį, Aplinkos apsaugos agentūra apibendrintus radionuklidinės sudėties stočių duomenis nustatytu periodiškumu, bet ne dažniau kaip kas 2 valandas, teikia Valstybinei atominės energetikos saugos inspekcijai, Radiacinės saugos centrui ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui.

58. Gavę informaciją apie branduolinę ar radiologinę avariją BEO, Aplinkos apsaugos agentūra ir Valstybinio mokslinio tyrimų instituto Fizinių ir technologijos mokslų centras pradeda atlikti oro taršos radionuklidais tyrimus sutankintu dažniu, gautus tyrimų duomenis teikia Radiacinės saugos centrui, Valstybinei atominės energetikos saugos inspekcijai ir kitoms suinteresuotoms, situacijos valdymą organizuojančioms institucijoms.

59. Aplinkos apsaugos agentūra, remdamasi Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos pateiktais radionuklidų išmetimų iš BEO į aplinką charakteristikomis ar jų prognozėmis, atlieka radionuklidų pernašos, jų sklaidos šalies teritorijoje prognozę ir duomenis teikia Valstybinei atominės energetikos saugos inspekcijai, Radiacinės saugos centrui ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui.

60. Radiacinės saugos centras, remdamasis Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos pateiktais radionuklidų išmetimų iš BEO į aplinką charakteristikomis ar jų prognozėmis, Aplinkos apsaugos agentūros prognozėmis ir gautais radiacinės žvalgybos duomenimis, atlieka gyventojų apšvitos prognozę. Radiacinės saugos centras apibendrintus duomenis kartu su rekomendacijomis dėl apsaugomųjų veiksmų taikymo teikia Sveikatos apsaugos ministerijai.

## **PENKTASIS SKIRSNIS**

### **INFORMACIJOS GAVIMAS IŠ KITŲ ŠALIŲ IR TARPTAUTINIŲ ORGANIZACIJŲ.**

### **KITŲ ŠALIŲ, TARPTAUTINIŲ ORGANIZACIJŲ IR VALSTYBĖS INSTITUCIJŲ IR ĮSTAIGŲ IŠANKSTINIS PERSPĖJIMAS**

61. Valstybės lygiu informacijos gavimą iš kitų šalių ir tarptautinių organizacijų, taip pat kitų šalių, tarptautinių organizacijų ir valstybės institucijų ir įstaigų išankstinį perspėjimą ir informavimą branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju vykdo Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija. Jai, kitoms šalims ir tarptautinėms organizacijoms būtiną

pateikti informaciją pagal kompetenciją teikia Aplinkos apsaugos agentūra, Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba, Susisiekimo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Radiacinės saugos centras, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.

62. Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, vadovaudamasi Keitimosi informacija apie įvykį, ekstremalųjį įvykį ar ekstremaliąją situaciją tvarkos aprašu, pagal schemą, nurodytą Plano 3 priede, branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju suinteresuotoms tarptautinėms ir valstybės institucijoms ir įstaigoms teikia informaciją apie technines avarijos aplinkybes, jos vystymosi eigos prognozes ir taikomus švelninimo veiksmus, radionuklidų išmetimo iš BEO į aplinką charakteristikas ar jų prognozes, taip pat kitą su branduoline ar radiologine avarija BEO susijusią informaciją.

63. Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija teikia informaciją TATENAI, Europos Komisijai ir kaimyninėms valstybėms, su kuriomis pasirašytos dvišalės sutartys.

64. Valstybės institucijoms ir įstaigoms, TATENAI, Europos Komisijai ir kaimyninėms valstybėms, su kuriomis pasirašytos dvišalės sutartys, teikiamą informaciją periodiškai būtina papildyti kita svarbia informacija apie avarinės situacijos eigą, įskaitant numatomą ar jau įvykusią jos pabaigą.

65. Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, gavusi informaciją apie branduolinę ar radiologinę avariją iš BEO eksploatuojančios organizacijos, TATENOS, Europos Komisijos ar kaimyninių valstybių, vadovaudamasi Keitimosi informacija apie įvykį, ekstremalųjį įvykį ar ekstremaliąją situaciją tvarkos aprašu, apie numatomą branduolinės ar radiologinės avarijos BEO, susijusios su radioaktyviųjų medžiagų išmetimu, vystymąsi ir planuojamus ar vykdomus gyventojų apsaugomuosius veiksmus už BEO aikštelės ribų pagal schemą, nurodytą Plano 3 priede, nedelsdama perduoda informaciją Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui, Aplinkos apsaugos agentūrai, Lietuvos hidrometeorologijos tarnybai, Radiacinės saugos centrui, Energetikos ministerijai, BEO eksploatuojančioms organizacijoms ir Ministrui Pirmininkui. Pagal gautą informaciją Radiacinės saugos centras numato rekomenduojamus taikyti apsaugomuosius veiksmus ir informaciją perduoda Sveikatos apsaugos ministerijai. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, atsižvelgdamas į gresiančios ar susidariusios ekstremaliosios situacijos pobūdį ir mastą, reikalingas jos valdymo ir padarinių šalinimo priemones, informuoja Užsienio reikalų ministeriją, Valstybės saugumo departamentą bei kitas Plano 3 priede nurodytas institucijas.

66. Aplinkos apsaugos agentūra, gavusi informaciją apie branduolinę ar radiologinę avariją BEO iš Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos ar kitų informacijos šaltinių ir nustatiusi, kad avarijos vieta patenka į naudojamą radionuklidų pernašos skaičiavimo kompiuterinės programos „Pranešimų apie branduolines avarijas ir sprendimų priėmimo paramos sistema“ (angl. *Accident Reporting and Guiding Operational System*), skirtos radionuklidų pernašos prognozei atlikti, modelio aprėptį (teritorija apima Lietuvos Respubliką bei aplinkines teritorijas, nutolusias iki 200 kilometrų atstumu nuo Lietuvos Respublikos valstybės sienos), atlieka radionuklidų pernašos prognozę ir informaciją bei prognozės duomenis nedelsdama perduoda Valstybinei atominės energetikos saugos inspekcijai ir Radiacinės saugos centrui.

## **ŠEŠTASIS SKIRSNIS VISUOMENĖS PERSPĖJIMAS**

67. Valstybės lygiu visuomenės perspėjimą branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju organizuoja Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, pagal kompetenciją dalyvauja Aplinkos apsaugos agentūra, Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba, Energetikos ministerija, Susisiekimo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Policijos departamentas, Valstybės sienos apsaugos

tarnyba, Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Radiacinės saugos centras, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba bei savivaldybės administracija.

68. BEO eksploatuojanti organizacija, apie prognozuojamą ar įvykusią branduolinę ar radiologinę avariją BEO nedelsdamas, vadovaudamasis Plano 8 punktu ir Plano 3 priede nurodyta schema, perspėja savivaldybių, į kurių teritorijas patenka BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zona ir skubių apsaugomųjų veiksmų zona, administracijas, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentą, Bendrąjį pagalbos centrą, Valstybinę atominės energetikos saugos inspekciją bei kitas suinteresuotas institucijas ir informuoja apie rekomenduojamus taikyti apsaugomuosius veiksmus.

69. Savivaldybės, į kurios teritoriją patenka BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zona ir skubių apsaugomųjų veiksmų zona, administracijos direktorius, gavęs Plano 68 punkte nurodytą informaciją, nedelsdamas perspėja gyventojus, savivaldybės teritorijoje esančias valstybės ir savivaldybių institucijas ir įstaigas, kitas įstaigas ir ūkio subjektus, informuoja juos apie apsaugomuosius veiksmus, kurių reikia imtis konkrečiu atveju, ir išplatina informaciją, kuri leistų imtis priemonių, siekiant išvengti galimos žalos arba ją sušvelninti.

70. Prireikus savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, vadovaudamasis savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo planu, nedelsdamas organizuoja kitų savivaldybės gyventojų, kurie nepatenka į BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, perspėjimą.

71. Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, vadovaudamasi Keitimosi informacija apie įvykį, ekstremalių įvykį ar ekstremaliąją situaciją tvarkos aprašu, pagal schemą, nurodytą Plano 3 priede, branduolinės ar radiologinės avarijos BEO esančiame Lietuvos Respublikoje ar už jos ribų atveju, suinteresuotoms tarptautinėms bei valstybės institucijoms ir įstaigoms teikia informaciją apie technines avarijos aplinkybes, jos vystymosi eigos prognozes ir taikomus švelninimo veiksmus, radionuklidų išmetimo iš BEO į aplinką charakteristikas ar jų prognozes, taip pat kitą su branduoline ar radiologine avarija BEO susijusią informaciją.

72. Aplinkos apsaugos agentūra pagal meteorologinius duomenis ir Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos pateiktą informaciją apie prognozuojamą ar įvykusį BEO radionuklidų išmetimą, naudodama pranešimų apie branduolines avarijas ir sprendimų priėmimo paramos sistemą, atlieka radionuklidų pernašos prognozę. Prognozės duomenys nedelsiant perduodami Valstybinei atominės energetikos saugos inspekcijai, Radiacinės saugos centrui, Sveikatos apsaugos ministerijai ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui.

73. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, gavęs iš BEO eksploatuojančios organizacijos ar iš Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos informaciją, kad įvyks radioaktyviųjų medžiagų išmetimas už BEO sanitarinės apsaugos zonos ar aikštelės teritorijos ribų arba įvyko radioaktyviųjų medžiagų išmetimas iš BEO, taip pat Aplinkos apsaugos agentūros, Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos ir Sveikatos apsaugos ministerijos informaciją, perspėja gyventojus, valstybės ir savivaldybių institucijas ir įstaigas, kitas įstaigas ir ūkio subjektus dėl galimo ar iškilusio radiacinio pavojaus ir išplatina informaciją, kuri leistų imtis priemonių, siekiant išvengti galimos žalos arba ją sušvelninti.

74. Gyventojai, valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, kitos įstaigos ir ūkio subjektai perspėjami Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktoriaus nustatyta tvarka:

74.1. nurodytu Plano 5 priede laiku S (jungiamos centralizuoto ir vietinio valdymo sirenos – perduodamas įspėjamasis garsinis civilinės saugos signalas „Dėmesio visiems“, o elektroninėmis sirenomis ir balsu skelbiamas civilinės saugos signalas „Radiacinis pavojus“);

74.2. tuo pačiu metu Plano 5 priede nurodytu laiku S perduodamas trumpasis perspėjimo pranešimas, panaudojant gyventojų perspėjimo ir informavimo, naudojant viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų teikėjų tinklų infrastruktūrą, sistemą;

74.3. ne vėliau nei po 3 min., Plano 5 priede nurodytu laiku  $S + 3$  min. per Lietuvos nacionalinę radiją ir televiziją, kitus radijo ir televizijos programų transliuotojus, su kuriais yra pasirašyti atitinkami susitarimai dėl gyventojų informavimo ekstremaliųjų situacijų atvejais, perduodamas „Pranešimas civilinės saugos signalu „Radiacinis pavojus“ dėl galimos ar įvykusios branduolinės ar radiologinės avarijos BEO, užpildytas pagal formą, nurodytą Plano 6 priede.

75. Gyvenamosiose vietovėse, kuriose nėra sirenų ir galimybių panaudoti perspėjimo sistemą, apie galimą branduolinę ar radiologinę avariją BEO gyventojai perspėjami ir informuojami apie skubius apsaugomuosius veiksmus išsiunčiant policijos, ugniagesių, greitosios medicinos pagalbos ir kitų tarnybų transporto priemones, turinčias garso stiprinimo įrangą, taip pat išsiunčiant pasiuntinius ir panaudojant kitas technines ir organizacines priemones, numatytas savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane. Pranešimas apie įvykį, esant techninių galimybių, skelbiamas švieslentėse, interneto svetainėse, socialiniuose tinkluose.

76. Ministerijų ir kitų valstybės institucijų ir įstaigų vadovai apie branduolinę ar radiologinę avariją BEO perspėja valstybės tarnautojus, darbuotojus ir jų reguliavimo srities valstybės institucijas ir įstaigas.

77. Ūkio subjektų ir kitų įstaigų vadovai apie galimą ar įvykusią branduolinę ar radiologinę avariją BEO perspėja savo darbuotojus.

## **SEPTINTASIS SKIRSNIS**

### **VISUOMENĖS INFORMAVIMAS**

78. Valstybės lygiu gyventojų informavimą branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju organizuoja Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisija, valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovas, valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras. Valstybės institucijos, kurių atstovai įeina į valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro sudėtį, pagal kompetenciją teikia valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui reikiamą informaciją dėl gyventojų informavimo. Gyventojai informuojami pagal schemą, nurodytą Plano 7 priede, ir Valstybinio plano nuostatas.

79. Įvykus BEO branduolinei ar radiologinei avarijai, Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijos pirmininkas – vidaus reikalų ministras paskiria valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrą arba ministerijos, kitos valstybės institucijos ir įstaigos ekstremaliųjų situacijų operacijų centrą valstybės lygiu teikti gyventojams informaciją ir koordinuoti kitų valstybės institucijų ir įstaigų teikiamą informaciją. Dėl branduolinės ar radiologinės avarijos BEO už Lietuvos Respublikos ribų, kai radioaktyvios taršos grėsmė Lietuvos gyventojams nėra tiksliai nustatyta ar mažai tikėtina, atsakingosios ir remiančiosios institucijos pagal kompetenciją teikia informaciją gyventojams, jeigu Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisija nenusprendžia kitaip.

80. Valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras įsteigia Spaudos centrą. Spaudos centro vieta parenkama taip, kad nebūtų sutrikdytas operacijų centro darbas ir kartu būtų užtikrintas Spaudos centro darbas, o žurnalistai, fotografai, televizijų operatoriai, kiti visuomenės informavimo priemonių atstovai (toliau – informavimo priemonių atstovai) nebūtų paveikti radioaktyviojo užterštumo esant nepalankioms meteorologinėms sąlygoms.

81. Informavimo priemonių atstovai valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo sprendimu kviečiami į Spaudos centrą dalyvauti organizuojamose spaudos konferencijose ir išklausti valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo ir kitų atsakingų pareigūnų oficialių pranešimų. Informavimo priemonių atstovai Spaudos centre gautą informaciją paviešina gyventojams naudodamiesi atstovaujamomis informacinėmis priemonėmis.

82. Savivaldybės, į kurią evakuojami gyventojai, administracijos direktorius įrengia savivaldybės informacinį centrą. Šiame centre savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras organizuoja darbą taip, kad evakuoti ir kiti šalies gyventojai galėtų gauti visą jiems

rūpinimą informaciją.

### **AŠTUNTASIS SKIRSNIS**

#### **RADIACINĖS ŽVALGYBOS, GRUNTO IR MĖGINIŲ ĖMIMO, TYRIMO IR DUOMENŲ PERDAVIMO ORGANIZAVIMAS**

83. Valstybės lygiu radiacinę žvalgybą, grunto ir mėginių paėmimą, tyrimus ir duomenų perdavimą organizuoja Radiacinės saugos centras, pagal kompetenciją dalyvauja Aplinkos apsaugos agentūra, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba ir kariniai vienetai, pasitelkti Plano 22 punkte nustatyta tvarka.

84. Radiacinės saugos centras valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui pateikia užduotis ir nustato vietas, kur reikėtų atlikti aplinkos dozės galios matavimus, vykdyti antžeminę radiacinę žvalgybą ir (ar) atlikti žvalgybą iš oro, sudaro radioaktyviosiomis medžiagomis užterštoje teritorijoje vykdomų aplinkos dozės galios matavimų ir mėginių (maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų, radionuklidų kiekio ore, vandens telkinių dumblių, radioaktyviųjų medžiagų iškritų ant grunto paviršiaus ir kitų mėginių) atrinkimo planą.

85. Pagal Radiacinės saugos centro sudarytą planą valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo nurodymu laboratorijos ir kitos valstybės biudžeto lėšomis išlaikomos valstybės institucijos ir įstaigos, kurios turi priemonių dozės galios matavimams atlikti (Aplinkos apsaugos agentūra, Sveikatos apsaugos ministerija, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba ir kitos, taip pat kariniai vienetai, pasitelkti Plano 22 punkte nustatyta tvarka), atlieka aplinkos dozės galios matavimus. Prireikus radiacinę žvalgybą radioaktyviosiomis medžiagomis užterštoje teritorijoje vykdo ir laboratoriniams tyrimams mėginius atranka Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento žvalgybos grupės, kurios taip pat atlieka ir aplinkos dozės galios matavimus. Aplinkos dozės galios matavimai ir radiacinės žvalgybos duomenys pateikiami Radiacinės saugos centrui.

86. Pagal Radiacinės saugos centro sudarytą planą valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo nurodymu Valstybės sienos apsaugos tarnybos žvalgybos grupės ir kariniai vienetai, pasitelkti Plano 22 punkte nustatyta tvarka, vykdo radiacinę žvalgybą iš oro. Radiacinės žvalgybos iš oro duomenys pateikiami Radiacinės saugos centrui.

87. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento žvalgybos grupės, vykdydamos radiacinę žvalgybą (matuoja aplinkos dozės galią, atranka grunto, maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ėminius) radioaktyviosiomis medžiagomis užterštoje teritorijoje, vadovaujasi Ėminių ėmimo, įvykus branduolinei ar radiacinei avarijai, taisyklėmis, patvirtintomis sveikatos apsaugos ministro ir aplinkos ministro 2003 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. V-584/486 „Dėl Ėminių ėmimo, įvykus branduolinei ar radiacinei avarijai, taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Ėminių ėmimo, įvykus branduolinei ar radiacinei avarijai, taisyklės).

88. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento žvalgybos grupės atrinktus mėginius pristato į Radiacinės saugos centrą arba savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo ar valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo nurodytą vietą, kuri turi būti netoli tarpinių gyventojų surinkimo punktų ir pagrindinių gyventojų evakavimo kelių.

89. Radiacinės saugos centras kartu su savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centru organizuoja Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento žvalgybos grupių atrinktų mėginių pristatymą į parengtas tyrimams atlikti laboratorijas.

90. Pagal Radiacinės saugos centro užduotis valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo pavedimu radiologinius tyrimus atliekančios valstybės institucijos ir įstaigos nedelsdamos pasirengia atlikti radiologinius tyrimus. Laboratorijos pagal kompetenciją ir tyrimų tipą radiologinius tyrimus atlieka savo institucijų lėšomis.

91. Laboratorijos atliktų tyrimų rezultatus Radiacinės saugos centrui pateikia

radiologinių tyrimų protokolų formose, nustatytoje Ėminių ėmimo, įvykus branduolinei ar radiacinei avarijai, taisyklėse.

92. Radiacinės saugos centras, remdamasis Aplinkos apsaugos agentūros pateiktomis radionuklidų pernašos prognozėmis, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento, karinių vienetų, pasitelktų Plano 22 punkte nustatyta tvarka, ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos žvalgybos grupių, ir radiologinius tyrimus atliekančių institucijų laboratorijų pateiktais tyrimų protokolų duomenimis, prognozuoja gyventojų apšvitą, branduolinės ar radiologinės avarijos BEO padarinių poveikį gyventojams, teikia Sveikatos apsaugos ministerijai prognozes ir rekomendacijas dėl apsaugomųjų veiksmų taikymo ir kitų radiacinės saugos priemonių užtikrinimo.

## **DEVINTASIS SKIRSNIS**

### **VIEŠOSIOS TVARKOS UŽTIKRINIMAS**

93. Valstybės lygiu viešosios tvarkos palaikymą branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju organizuoja Policijos departamentas, pagal kompetenciją dalyvauja Viešojo saugumo tarnyba, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, kariniai vienetai, pasitelkti Plano 22 punkte nustatyta tvarka.

94. Gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai dėl branduolinės ar radiologinės avarijos BEO, policijos pajėgos užtikrina viešąją tvarką organizuojant apsaugomuosius veiksmus. Esant veiksams, kuriais šiurkščiai pažeidžiama viešoji tvarka ar priešinamasi civilinės saugos sistemos pajėgoms, kaip nustatyta Valstybiniame plane, viešajai tvarkai užtikrinti ir (ar) atkurti pasitelkiamos Viešojo saugumo tarnybos pajėgos.

95. Policijos pajėgos savo veiksmus derina su valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovu ir, vykdydamos jo nurodymus, užtikrina viešąją tvarką ir asmenų saugumą gyventojų surinkimo, tarpiniuose gyventojų evakavimo, gyventojų priėmimo, gyventojų dezaktyvavimo punktuose, kitose gyventojų susitelkimo vietose ir vykdant apsaugomuosius veiksmus.

96. Organizuojant apsaugomuosius veiksmus, policijos pajėgos kontroliuoja pašalinių asmenų patekimą į vietas, kuriose šie darbai atliekami.

97. BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zonoje ir skubių apsaugomųjų veiksmų zonoje, iš kurių evakuojami gyventojai, eismui reguliuoti ir evakavimo maršrutuose policijos pajėgos išstato laikinuosius kontrolės postus, duoda nurodymus kelių priežiūros tarnyboms dėl kelio ženklų pastatymo nurodytose vietose. Postų vietą, suderinęs su savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovu ar valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovu, nustato pirmasis į evakavimo maršrutą atvykęs policijos pareigūnas.

98. Jeigu būtina, policijos pajėgos imasi priemonių, numatančių patekimą į asmens būstą be jo sutikimo, priverstinį asmens evakavimą, prireikus organizuoja evakuojamų gyventojų, taip pat avariją likviduojančių darbuotojų ar inžinerinės technikos palydą į nustatytas vietas.

99. Policijos pajėgos užtikrina valstybės, savivaldybių ir privataus turto apsaugą teritorijose, kurios užterštos radioaktyviosiomis medžiagomis ir (ar) iš kurių evakuoti gyventojai, taip pat renka, registruoja ir analizuoja informaciją, reikalingą policijos veiksams koordinuoti branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju, keičiasi šia informacija su kitomis civilinės saugos sistemos pajėgomis, dalyvaujančiomis organizuojant apsaugomuosius veiksmus ir vykdančiomis turto ir aplinkos apsaugos priemones, atlieka kitas užduotis, prireikus pasitelkia į pagalbą karinius vienetus, kaip nustatyta Valstybiniame plane.

## **DEŠIMTASIS SKIRSNIS**

### **SOCIALINĖ PARAMA, PSICHOLOGINĖ IR SOCIALINĖ PAGALBA. ŠVIETIMAS. KITŲ BŪTINIAUSIŲ PASLAUGŲ TEIKIMAS**

100. Valstybės lygiu socialinę paramą evakuotiems ir nukentėjusiems dėl branduolinės ar radiologinės avarijos BEO gyventojams koordinuoja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Būtiniausių paslaugų teikimą organizuoja savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, pagal kompetenciją dalyvauja Sveikatos apsaugos ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio ministerija, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba ir kariniai vienetai, pasitelkti Plano 22 punkte nustatyta tvarka. Prireikus Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kreipiasi į nevyriausybinės organizacijas dėl pagalbos organizuojant socialinės pagalbos teikimą, dėl apmokytojų savanorių ir specialistų pasitelkimo socialinei pagalbai teikti ir jų veiksmus koordinuoti.

101. Valstybės lygiu psichologinę pagalbą evakuotiems ir nukentėjusiems dėl branduolinės ar radiologinės avarijos BEO gyventojams koordinuoja Sveikatos apsaugos ministerija, pagal kompetenciją dalyvauja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, savivaldybės administracija ir prireikus nevyriausybinių organizacijų, kurios organizuoja apmokytojų savanorių ir specialistų pasitelkimą psichologinei pagalbai teikti ir koordinuoja jų veiksmus. Prireikus savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro ar valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro sprendimu gali būti pasitelkti Lietuvos kariuomenės psichologai Plano 22 punkte nustatyta tvarka.

102. Valstybės lygiu dėl branduolinės ar radiologinės avarijos BEO evakuotiems ir nukentėjusiems vaikams ir moksleiviams bendrąjį ugdymą, profesinį mokymą, ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą organizuoja ir koordinuoja Švietimo ir mokslo ministerija, pagal kompetenciją dalyvauja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Susisiekimo ministerija, Ūkio ministerija, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, kariniai vienetai, pasitelkti Plano 22 punkte nustatyta tvarka, savivaldybės administracija ir prireikus kreipiamasi į nevyriausybines organizacijas.

103. Savivaldybės, kuri priima evakuotus gyventojus, administracijos direktoriaus sudaryta savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisija organizuoja gyventojų priėmimą, stacionarių ar laikinų gyvenamųjų patalpų laikiną suteikimą ir gyvybiškai būtinų paslaugų – gyventojų aprūpinimą maistu, geriamuoju vandeniu, medikamentais, švariais drabužiais, pirmosios ir skubiosios medicinos pagalbos ir kitų gyvybiškai būtinų paslaugų – suteikimą, paskirsto humanitarinę pagalbą. Savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisijai prireikus padeda savivaldybės administracija ir (ar) savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras.

104. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija per savivaldybės administraciją koordinuoja evakuotiems ir nukentėjusiems dėl branduolinės ar radiologinės avarijos BEO gyventojams iš valstybės biudžeto skiriamą socialinių išmokų mokėjimą.

## **VIENUOLIKTASIS SKIRSNIS**

### **SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ORGANIZAVIMAS IR KOORDINAVIMAS**

105. Valstybės lygiu sveikatos priežiūrą branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju organizuoja ir koordinuoja Sveikatos apsaugos ministerija, pagal kompetenciją dalyvauja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Susisiekimo ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, Radiacinės saugos centras, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, kariniai vienetai, pasitelkti Plano 22 punkte nustatyta tvarka, savivaldybės administracija ir prireikus nevyriausybinių organizacijų.

106. Nukentėjusieji, kurių viso kūno apšvitos dozė siekia arba viršija HN 99:2011 nustatytus lygius, siunčiami gydytis į viešąją įstaigą Vilniaus universiteto ligoninę Santaros klinika, Nacionalinį vėžio institutą arba Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninę Kauno klinika, esant dideliame pacientų sraute – taip pat į viešąją įstaigą Klaipėdos universitetinę ligoninę ir viešąją įstaigą Respublikinę Šiaulių ligoninę.

Jeigu nėra galimybės siųsti nukentėjusius į minėtas asmens sveikatos priežiūros įstaigas,



stacionarinės asmens sveikatos priežiūros paslaugos jiems gali būti teikiamos ir kitose respublikos ar regiono lygmens asmens sveikatos priežiūros įstaigose.

107. Nukentėjusieji, kurių viso kūno apšvitės dozė nesiekia HN 99:2011 nustatytų lygių, ir nukentėjusieji, kuriems nustatyti ar įtariami kombinuoti sveikatos pakenkimai (radioaktyviųjų medžiagų poveikį nukentėjusiam lydi trauma ir (ar) apsinuodijimas ar kt.), atsižvelgiant į indikacijas, siunčiami į artimiausias atitinkamas antrinio ar tretinio lygio stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas (chirurgijos, ortopedijos traumatologijos, klinikinės toksikologijos ir kt.) teikiančias asmens sveikatos priežiūros įstaigas.

108. Prireikus asmens sveikatos priežiūros įstaigos, kuriose teikiamos paslaugos pacientams, organizuoja nukentėjusiesiems būtinas specialistų konsultacijas.

109. Nukentėjusieji, kurių dėl jų sveikatos būklės gydyti stacionare nereikia, gydomi ambulatoriškai.

110. Prireikus greitosios medicinos pagalbos paslaugas teikiančios įstaigos ir įmonės teikia nukentėjusiesiems skubiąją nestacionarinę medicinos pagalbą, perveža nukentėjusiuosius.

111. Savivaldybių sveikatos priežiūros įstaigų veiklą koordinuoja savivaldybių gydytojai.

112. Radiacinės saugos centras pagal kompetenciją kontroliuoja radiacinės saugos užtikrinimą teikiant sveikatos priežiūros paslaugas.

113. Visuomenės sveikatos priežiūra (esant jonizuojančiosios spinduliuotės poveikiui) ir priemonės vykdomos vadovaujantis Radiacinės saugos įstatymu.

114. Sveikatos apsaugos ministerija koordinuoja asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros organizavimą, aktyvina Sveikatos apsaugos ministerijos ekstremaliųjų situacijų operacijų centrą ir, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos valstybės rezervo įstatymu bei Valstybės rezervo medicinos atsargų perdavimo, priėmimo ir gabenimo į panaudojimo vietą tvarkos aprašu, patvirtintu sveikatos apsaugos ministro 2012 m. spalio 24 d. įsakymu Nr. V-958 „Dėl Valstybės rezervo medicinos atsargų perdavimo, priėmimo ir gabenimo į panaudojimo vietą tvarkos aprašo patvirtinimo“, organizuoja valstybės medicinos rezervo, skirto tinkamai sveikatos priežiūrai ekstremaliųjų situacijų atvejais užtikrinti, išteklių panaudojimą.

## **DVYLIKTASIS SKIRSNIS**

### **MATERIALINIS TECHINIS APRŪPINIMAS**

115. Valstybės lygiu materialinį techninį aprūpinimą branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju koordinuoja valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, pagal kompetenciją dalyvauja Aplinkos ministerija, Energetikos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Susisiekimo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio ministerija, Žemės ūkio ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, Policijos departamentas, Viešojo saugumo tarnyba, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Radiacinės saugos centras, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, radioaktyviųjų atliekų tvarkytojas, savivaldybės administracija. Reikiamos materialinės techninės priemonės, naudojamos įvykus branduolinei ar radiologinei avarijai BEO, numatytos šių institucijų ekstremaliųjų situacijų valdymo planuose, kai institucija privalo rengti ekstremaliųjų situacijų valdymo planą, avarinės parengties planuose, savivaldybių ekstremaliųjų situacijų valdymo planuose ir savivaldybės, patenkančios į BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, detaliuosiuose gyventojų evakavimo planuose.

116. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, ūkio subjektai ir kitos įstaigos branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju naudoja joms priklausančius materialinius išteklius. Savivaldybės teritorijoje, iš kurios evakuojami gyventojai ar kurioje taikomi

apsaugomieji veiksmai, arba valstybėje pradėjus telkti turimus materialinius išteklius, valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras koordinuoja šių išteklių telkimą.

117. Pagal savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo planą ir savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo rašytinį reikalavimą, kiek ir kokių papildomų materialinių išteklių reikia pasitelkti apsaugomiesiems veiksams organizuoti, ūkio subjektai ir kitos įstaigos (su kuriais pagal Civilinės saugos įstatyme nustatytus reikalavimus savivaldybės administracijos direktorius yra sudaręs materialinių išteklių teikimo sutartis) pateikia reikiamus materialinius išteklius į savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo, valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro ar valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo nurodytą vietą.

118. Neatidėliotinais atvejais, kai kyla didelis pavojus gyventojų gyvybei, sveikatai, aplinkai ar turtui ir būtina nedelsiant evakuoti gyventojus ar taikyti kitus skubius apsaugomuosius veiksmus, savivaldybės administracijos direktoriaus reikalavimu visi savivaldybės teritorijoje esantys ūkio subjektai ir kitos įstaigos pateikia turimus materialinius išteklius į savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo ar valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo nurodytą vietą.

119. Valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo nurodymu ministerijos ir kitos valstybės institucijos ir įstaigos per savo ekstremaliųjų situacijų operacijų centrus telkia turimus materialinius išteklius, būtinus gyventojų evakavimui, sanitariniam švarinimui, apgyvendinimui, skubiems apsaugomiesiems veiksams ir kitiems apsaugomiesiems veiksams atlikti, evakuotų gyventojų buitinėms sąlygoms užtikrinti ir būtiniausiomis paslaugoms suteikti.

120. Panaudojus valstybės rezerve turimus materialinius išteklius ir jų pritrūkus, kreipiamasi tarptautinės pagalbos.

121. Kai panaudojamos visos civilinės saugos sistemos pajėgų galimybės, vadovaujantis Civilinės saugos įstatyme įtvirtintu visuotinio privalomumo principu ir Privalomų darbų atlikimo ekstremaliųjų situacijų atvejais ir kompensavimo už jų atlikimą tvarkos aprašu, patvirtintu Vyriausybės 2010 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr. 512 „Dėl Privalomų darbų atlikimo ekstremaliųjų situacijų atvejais ir kompensavimo už jų atlikimą tvarkos aprašo patvirtinimo“, (toliau – Privalomų darbų atlikimo ekstremaliųjų situacijų atvejais ir kompensavimo už jų atlikimą tvarkos aprašas) savivaldybės administracijos direktorius pasitelkia nevyriausybinių organizacijų apmokytus savanorius gyventojus ir ūkio subjektų ir kitų įstaigų darbuotojus privalomiesiems darbams atlikti.

122. Vadovaudamasis Kolektyvinės apsaugos statinių poreikio nustatymo tvarkos aprašu, patvirtintu Vyriausybės 2010 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 529 „Dėl Kolektyvinės apsaugos statinių poreikio nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, savivaldybės administracijos direktorius nustato kolektyvinės apsaugos statinių poreikį, juose slepiamų gyventojų skaičių, įtraukia kolektyvinės apsaugos statinius į savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo planą, sudaro sutartis su kolektyvinės apsaugos statinių savininkais dėl jų panaudojimo ekstremaliųjų situacijų metu, parengia, suderina su kolektyvinės apsaugos statinių savininkais ir patvirtina kolektyvinės apsaugos statinyje slepiamų gyventojų elgesio ir vidaus taisykles. Branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju kolektyvinės apsaugos statinio savininkas priima gyventojus į kolektyvinės apsaugos statinį laikinai juos apsaugoti ir (ar) laikinai apgyvendinti.

123. Jeigu evakuotus gyventojus priimančiose savivaldybėse neužtenka laikinojo apgyvendinimo vietų, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras numato saugias teritorijas palapinėms pastatyti ir įrengia evakuotų gyventojų stovyklas.

124. Savivaldybės administracijos direktorius, vadovaudamasis Planu, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane nustato materialinius išteklius pateikiančius ūkio subjektus ir kitas įstaigas, specialių grupių, avariją likviduojančių darbuotojų bei gyventojų, savo noru padedančių likviduoti branduolinės ar radiologinės avarijos BEO padarinius, ir

jiems reikalingų priemonių poreikius, taip pat kaip nukentėjusieji ir evakuojami gyventojai bus maitinami, apgyvendinami, aprūpinami medikamentais, švariais drabužiais, kaip jiems bus suteikiamos kitos gyvybiškai būtinos paslaugos, be to, nustato, kaip avariją likviduojantys darbuotojai bei gyventojai, savo noru padedantys likviduoti branduolinės ar radiologinės avarijos BEO padarinius, bus maitinami, aprūpinami geriamuoju vandeniu, užtikrinamas jų sanitarinis švarinimas ir poilsis.

125. Savivaldybės, kuri priima evakuotus gyventojus, ekstremaliųjų situacijų operacijų centras pagal gyventojus evakuojančių savivaldybių ekstremaliųjų situacijų operacijų centrų nustatytą poreikį pateikia gyventojams evakuoti reikalingą transporto kiekį į gyventojus evakuojančios savivaldybės tarpinius gyventojų evakavimo punktus arba į savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisijos nurodytas vietas. Jeigu evakuotus gyventojus priimanti savivaldybė negali užtikrinti reikiamo transporto priemonių skaičiaus, Susisiekimo ministerija, vadovaudamasi Valstybiniu planu, valstybės lygiu organizuoja papildomų transporto priemonių gyventojams evakuoti pasitelkimą ir siunčia jas į valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo nurodytas vietas.

126. Valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo nurodymu ministerijų, kitų valstybės institucijų ir įstaigų ekstremaliųjų situacijų operacijų centrai pagal kompetenciją organizuoja transporto, inžinerinės ir kitos technikos patelkimą apsaugomiesiems veiksams vykdyti, turto ir aplinkos apsaugai užtikrinti, laikiniems ir išvažiuojamiems keliams įrengti ir inžineriniams darbams atlikti. Valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro nustatytose vietose minėtas transporto priemonės, inžinerinę ir kitą techniką techniškai prižiūri patelkimą organizavusių institucijų sudarytos specialistų grupės.

127. Savivaldybės, kuri priima evakuotus gyventojus, gyventojų evakavimo ir priėmimo komisija, organizuoja evakuotų gyventojų maitinimą ir apgyvendinimą, aprūpinimą maisto produktais ir geriamuoju vandeniu, medikamentais, švariais drabužiais ir kitomis gyvybiškai būtinomis paslaugomis. Jeigu savivaldybėje turimų išteklių nepakanka, Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijos teikimu Vyriausybė priima sprendimą panaudoti valstybės rezerve esančias civilinės saugos, medicinos, ryšių priemonės ir kitų materialinių išteklių atsargas. Jų pasitelkimą koordinuoja Ūkio ministerijos ekstremaliųjų situacijų operacijų centras.

## **IV SKYRIUS SKUBŪS APSAUGOMIEJI VEIKSMAI**

### **PIRMASIS SKIRSNIS GYVENTOJŲ EVAKAVIMAS**

128. Valstybės lygiu gyventojų evakavimą branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju koordinuoja Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, evakavimą organizuoja savivaldybių gyventojų evakavimo ir priėmimo komisijos. Gyventojus evakuojant pagal kompetenciją dalyvauja Aplinkos ministerija, Energetikos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Susisiekimo ministerija, Ūkio ministerija, Policijos departamentas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Radiacinės saugos centras, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, kariniai vienetai, pasitelkti Plano 22 punkte nustatyta tvarka, ir, esant poreikiui, nevyriausybinių organizacijų.

129. Branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju gyventojų evakavimas organizuojamas iki radionuklidų išmetimo į aplinką ir ankstyvojoje avarijos fazėje, taip pat ir dėl branduolinės ar radiologinės avarijos BEO už Lietuvos Respublikos ribų, kai jo skubių apsaugomųjų veiksmų zona apima šalies teritoriją. Gyventojų evakavimas organizuojamas ir vykdomas taip, kaip nustatyta Gyventojų evakavimo organizavimo tvarkos apraše ir Valstybiniame plane.

130. Asmeniniu ar kitu turimu transportu evakavęsi asmenys, atvykę į saugią teritoriją ir

savarankiškai joje įsikūrę, per 7 darbo dienas informuoja vietos seniūniją ar savivaldybės administraciją apie įsikūrimą toje teritorijoje. Seniūnija pateikia savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisijai informaciją apie atvykusius asmenis, jiems taikomos Plane numatytos socialinės ir kitos paslaugos.

131. Savivaldybės administracijos direktorius, kuriam Sveikatos apsaugos ministerija rekomenduoja evakuoti gyventojus, vadovaudamasis Civilinės saugos įstatymu, priima sprendimą (įsakymą) dėl gyventojų evakavimo, apie šį sprendimą ir reikiamą transporto priemonių kiekį informuoja evakuojamus gyventojus priimančių savivaldybių administracijų direktorius. Evakuojamus gyventojus priimančios savivaldybės administracija nedelsdama išsiunčia gyventojams evakuoti numatytas transporto priemones į nurodytus tarpinius gyventojų surinkimo punktus ir (ar) vietas. Savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisija organizuoja gyventojų informavimą apie evakavimą. Gyventojai evakuojami vadovaujantis Valstybinio plano, savivaldybių, esančių BEO išplėstinio planavimo atstume, ekstremaliųjų situacijų valdymo planų, o Vilniaus, Švenčionių, Ignalinos ir Zarasų rajonų bei Visagino savivaldybės – ir detaliųjų gyventojų evakavimo planų nuostatomis. Gyventojų evakavimo organizavimo tvarkos aprašu ir HN 99:2011 reikalavimais. Savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisija taip pat rūpinasi, kad būtų evakuoti senyvo amžiaus, neįgalūs ir slaugomi gyventojai.

132. Savivaldybės, kurios teritorija patenka į BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, administracija planuoja gyventojų evakavimą ir parengia detalių gyventojų evakavimo planą. Tuo tikslu šalia pagrindinių evakavimo maršrutų įrengiami tarpiniai gyventojų evakavimo, gyventojų dezaktyvavimo, gyventojų priėmimo ir laikinieji transporto kontrolės punktai. Gyventojų surinkimo punktai įrengiami vietovėse, kuriose gyvena 100 ir daugiau gyventojų. Prireikus, kaip nustatyta HN 99:2011, gyventojų evakavimo metu laikinuosiuose transporto kontrolės punktuose, taip pat tarpiniuose gyventojų evakavimo punktuose organizuojama apšvitos kontrolė. Ją atlieka savivaldybių administracijų sudarytos apšvitos kontrolės ir dezaktyvavimo grupės, kurios dezaktyvuoja evakuojamus gyventojus, jeigu jiems nustatoma radioaktyvioji tarša. Savivaldybės administracija pasirūpina, kad autobusai privažiuotų prie gyventojų surinkimo punktų, daugiabučių ir atokiau esančių namų paimti tų gyventojų, kurie nuo radioaktyviosios taršos slepiasi namuose. Tarpiniuose gyventojų evakavimo punktuose evakuojami gyventojai persodinami į gyventojus priimančios savivaldybės transporto priemones ir nuvežami į evakuotus gyventojus priimančios savivaldybės gyventojų priėmimo punktus. Šiuose punktuose evakuoti gyventojai užregistruojami ir paskirstomi į laikinojo apgyvendinimo vietas.

133. Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, ūkio subjektų ir kitų įstaigų, kurios patenka į BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, vadovai ir jų įgalioti asmenys planuoja ir vykdo personalo, darbuotojų, ikimokyklinio amžiaus vaikų, moksleivių, studentų ir lankytojų evakavimą. Tuo tikslu valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje, ūkio subjekte ar kitoje įstaigoje parenkamos tinkamos patalpos ir jose įrengiami surinkimo punktai. Savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisija pasirūpina, kad autobusai privažiuotų prie šių surinkimo punktų ir paimtų evakuojamą personalą, darbuotojus, ikimokyklinio amžiaus vaikus, moksleivius, studentus ir lankytojus.

134. Stacionariųjų asmens sveikatos priežiūros įstaigų, kurios patenka į BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, vadovai ir jų įgalioti asmenys planuoja ir vykdo personalo, pacientų ir kitų asmenų evakavimą. Gali būti pasitelkiami nevyriausybinės organizacijos apmokyti savanoriai gyventojai, civilinės saugos sistemos pajėgos, kariniai vienetai Plano 22 punkte nustatyta tvarka. Savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisija pasirūpina, kad transporto priemonės, skirtos pacientams ir personalui evakuoti, privažiuotų prie stacionariųjų asmens sveikatos priežiūros įstaigų ir paimtų evakuojamus pacientus ir personalą.

135. Atsižvelgiant į Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos duomenis apie vyraujančius daugiamečius vėjus, nustatytos pagrindinės gyventojų evakavimo iš BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zonos ir skubių apsaugomųjų veiksmų zonos kryptys, numatytas evakuojamų gyventojų skaičius, evakavimo maršrutai ir vietos nurodytos Plano 8 ir 9 prieduose.

136. Savivaldybių, kurių teritorijos patenka į BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, administracijų direktoriai, planuodami gyventojų evakavimo priemones, su evakuojamus gyventojus priimančių savivaldybių administracijų direktoriais sudaro sutartis dėl gyventojams evakuoti numatyto transporto skubaus pristatymo ir evakuotų gyventojų apgyvendinimo.

137. Gyventojus priimančios savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras evakuotiems gyventojams apgyvendinti numato gyventi tinkamus kolektyvinės apsaugos statinius ar tinkamas vietas, kuriuose galima įrengti evakuotų gyventojų stovyklas.

138. Valstybės sienos apsaugos tarnyba padeda savivaldybių gyventojų evakavimo ir priėmimo komisijai vykdyti pasienio ruože esančių gyventojų ir nukentėjusiųjų evakavimą arba išgabenimą, prireikus šias užduotis vykdo savarankiškai.

## **ANTRASIS SKIRSNIS GYVENTOJŲ SLĖPIMASIS**

139. Už gyventojų slėpimosi organizavimą branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju atsakingas savivaldybės, kurios teritorijos patenka į BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zoną, skubių apsaugomųjų veiksmų zoną ir išplėstinio planavimo atstumą, ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, ūkio subjektų ir kitų įstaigų, esančių tos savivaldybės teritorijoje, vadovai.

140. Savivaldybės administracija BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zonoje, skubių apsaugomųjų veiksmų zonoje ir išplėstinio planavimo atstume gyvenantiems gyventojams privalo teikti rekomendacijas, kad jie pasirūpintų gyvenamųjų namų, gyvenamųjų ir pagalbinių patalpų sandarinimo priemonėmis, geriamojo vandens ir maisto atsargomis, reikiama medikamentais. Šiose zonose paskelbus civilinės saugos signalą „Radiacinis pavojus“, rekomenduojama nedelsiant užsandarinti gyvenamuosius namus, gyvenamąsias ir pagalbines patalpas. Jeigu vanduo tiekiamas centralizuotai, gėrimui ir higienos poreikiams naudojamas vandentiekio vanduo iš neužterštų vandenviečių.

141. Savininkas, kurio kolektyvinės apsaugos statinys yra BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zonoje, skubių apsaugomųjų veiksmų zonoje ir išplėstinio planavimo atstume, kurio kolektyvinės apsaugos statinys įtrauktas į savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo planą, parengia kolektyvinės apsaugos statinį taip, kad jame nedelsiant būtų galima paslėpti tiek gyventojų, kiek jų paslėpti tame kolektyvinės apsaugos statinyje numatyta savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane.

142. Prevencinių apsaugomųjų veiksmų zonoje esantys gyventojai, išgirdę sirenų kauksmą ir civilinės saugos signalą „Radiacinis pavojus“, nedelsdami slepiasi užsandarintuose gyvenamuosiuose namuose, gyvenamosiose ir pagalbinėse patalpose ir kolektyvinės apsaugos statiniuose, vykdo atsakingų asmenų nurodymus ir rekomendacijas, laukia atvykstant evakuoti skirto transporto. Skubių apsaugomųjų veiksmų zonoje ir išplėstinio planavimo atstume esantys gyventojai slepiasi, kai yra savivaldybės administracijos direktoriaus, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo ar valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo nurodymas, kai atitinkamai savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisija ar Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisija priima sprendimą.

## **TREČIASIS SKIRSNIS KVĖPAVIMO ORGANŲ APSAUGA**

143. Savivaldybės, kurios teritorija patenka į BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, arba kai prognozuojama, kad jos teritorija gali būti užteršta radionuklidais, administracijos parengia rekomendacijas gyventojams įsigyti dujokaukių, respiratorių, marlinių kaukių (ar kvėpavimo organų apsaugos priemonės pasigaminti patiems, panaudojant minkšto popieriaus gaminius, marlę ir kitas priemones) ir polietileninių apsiaustų, juos laikyti namuose, o prireikus – panaudoti.

144. Branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras ar valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, remdamasis Sveikatos apsaugos ministerijos pateiktomis rekomendacijomis, gyventojams nurodo, kada ir kiek laiko naudoti kvėpavimo organų apsaugos priemones.

### **KETVIRTASIS SKIRSNIS**

#### **MAISTO PRODUKTŲ, JŲ ŽALIAVŲ, GERIAMOJO VANDENS, PAŠARŲ IR JŲ ŽALIAVŲ APSAUGA**

145. Valstybės lygiu maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų apsaugą branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju organizuoja ir koordinuoja Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, pagal kompetenciją dalyvauja Aplinkos apsaugos agentūra, Sveikatos apsaugos ministerija, Žemės ūkio ministerija, Radiacinės saugos centras, savivaldybės administracija.

146. Radiacinės saugos centras, atsižvelgdamas į branduolinės ar radiologinės avarijos BEO klasę, prognozuojamos avarijos mastą ir radioaktyviojo debesies judėjimo kryptį, teikia Sveikatos apsaugos ministerijai rekomendacijas dėl gyventojų informavimo ir skubių apsaugomųjų veiksmų taikymo: nevalgyti atviraime lauke augančių lapinių daržovių, vaisių, uogų, negerti neuždengtų šulinių vandens, o ganiavos metu negerti pieno išplėstinio planavimo atstume 100 kilometrų spinduliu nuo BEO, kol bus pateikta informacija, kad išvardytus produktus vartoti galima.

147. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, gavusi iš Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento informaciją apie branduolinę ar radiologinę avariją BEO ir vadovaudamasi Sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijomis, teikia valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui, savivaldybės, kurios teritorija patenka į BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zoną, skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, išplėstinio planavimo atstumą, maisto ir kitų produktų vartojimo apribojimų planavimo atstumą, ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui ir gyventojams rekomendacijas ir nurodymus dėl specialiųjų žemės ūkio produktų ir gyvūnų apsaugos priemonių, jų panaudojimo techniniams tikslams ar perdirbimo.

148. Savivaldybės, kurios teritorija patenka į BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zoną, skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, išplėstinio planavimo atstumą, maisto ir kitų produktų vartojimo apribojimų planavimo atstumą, ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, remdamasis Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos rekomendacijomis ir nurodymais, nedelsdamas informuoja gyventojus apie taikytiną specialiąją žemės ūkio produktų ir gyvūnų apsaugą.

149. Kol bus atlikti tyrimai ir įvertinta situacija pagal Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintus jodo profilaktikos operatyviosios apsaugomosios veiklos taikymo lygius, Radiacinės saugos centras teikia pasiūlymą Sveikatos apsaugos ministerijai dėl maisto produktų, jų žaliavų ir geriamojo vandens vartojimo laikino ribojimo. Gavusi Radiacinės saugos centro pasiūlymą, Sveikatos apsaugos ministerija rekomenduoja valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui ir savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui riboti maisto produktų ir geriamojo vandens vartojimą radioaktyviosiomis medžiagomis užterštoje teritorijoje, kol Radiacinės saugos centras pateiks radiacinės žvalgybos grupių toje teritorijoje atrinktų mėginių tyrimų rezultatų ir analizės išvadas, kad

nustatyti radioaktyviojo užterštumo lygiai neviršijami ir maistą bei geriamąjį vandenį galima vartoti be apribojimų.

150. Jeigu maisto produktų trūksta, o radioaktyvumą galima sumažinti juos valant, perdirbant, Sveikatos apsaugos ministerija maisto produktams ir jų žaliavoms gali nustatyti didesnes radioaktyviojo užterštumo normas.

151. Sveikatos apsaugos ministerija, atsižvelgdama į branduolinės ar radiologinės avarijos BEO mastą, aplinkos radioaktyviojo užterštumo lygį, galimybes aprūpinti gyventojus neužterštais arba mažai užterštais maisto produktais, po branduolinės ar radiologinės avarijos BEO periodiškai peržiūri maisto produktų, jų žaliavų ir geriamojo vandens radioaktyviojo užterštumo normas.

152. Kai Radiacinės saugos centras, remdamasis atrinktų mėginių tyrimų rezultatais, pateikia Sveikatos apsaugos ministerijai išvadas, kad radioaktyviosiomis medžiagomis užterštos teritorijos maisto produktuose, jų žaliavose ir geriamajame vandenyje viršyti nustatyti radioaktyviojo užterštumo lygiai, Sveikatos apsaugos ministerija rekomenduoja savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisijai ir (ar) Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijai toje teritorijoje uždrausti vartoti maisto produktus, jų žaliavas ir geriamąjį vandenį.

153. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, vadovaudamasi nustatytomis maisto produktų ir jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų radioaktyviojo užterštumo normomis, draudžia tiekti į prekybos tinklą maisto produktus, jų žaliavas, geriamąjį vandenį, pašarus ir jų žaliavas, jeigu nustatyta, kad juose viršijamos radioaktyviojo užterštumo normos. Apie tokius draudimus informuoja Sveikatos apsaugos ministeriją.

154. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba teikia vartotojų asociacijoms, maisto produktų ir jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų tvarkymo subjektams, kitoms įstaigoms ir organizacijoms rekomendacijas ir nurodymus dėl maisto produktų ir jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų, gyvulių apsaugos nuo radioaktyviosios taršos ir kenksmingumo pašalinimo, pagal kompetenciją vykdo nuolatinius mėginių radiologinius tyrimus, atlieka rizikos vertinimą.

155. Radiacinės saugos centrui pateikus išvadas, kad radioaktyviosiomis medžiagomis užterštoje teritorijoje nebeviršijami maisto produktų ir jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų radioaktyviojo užterštumo lygiai, Sveikatos apsaugos ministerija atšaukia rekomendacijas dėl maisto produktų, jų žaliavų ir geriamojo vandens apsaugos ir (ar) ribojimo tose vietovėse, kurių teritorijose atrinktų mėginių tyrimų rezultatai rodė lygius, neviršijančius nustatytų radioaktyviojo užterštumo lygių, o Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba atšaukia draudimus dėl pašarų, jų žaliavų ir gyvulių apsaugos priemonių taikymo.

156. Savivaldybės, kurios teritorija patenka į BEO prevencinių apsaugomųjų veiksmų zoną, skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, išplėstino planavimo atstumą, maisto ir kitų produktų vartojimo apribojimų planavimo atstumą, ekstremaliųjų situacijų operacijų centras suformuoja gyventojų grupes Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nustatytoms specialiosioms žemės ūkio apsaugos priemonėms vykdyti.

## **PENKTASIS SKIRSNIS GYVENTOJŲ APŠVITOS KONTROLĖ. DEZAKTYVAVIMAS**

157. Valstybės lygiu Radiacinės saugos centras koordinuoja apšvitos kontrolę branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju, o savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras organizuoja apšvitos kontrolės vykdymą ir dezaktyvavimą, pagal kompetenciją dalyvauja Aplinkos apsaugos agentūra, Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Susisiekimo ministerija, Ūkio ministerija, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, Policijos departamentas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, radioaktyviųjų atliekų tvarkytojas, gali būti pasitelkiamos nevyriausybinės organizacijos.

158. Pagal HN 99:2011 evakuojamų gyventojų apšvitos kontrolė ir dezaktyvavimas

vykdomi savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane numatytuose išėjimo iš avarinės parengties zonų ir (ar) radioaktyviosios taršos zonos kontrolės punktuose, tarpiniuose gyventojų evakuavimo punktuose ir prireikus – evakuojamų gyventojų priėmimo punktuose.

159. Evakuojamų gyventojų apšvitos kontrolę ir dezaktyvavimą atlieka savivaldybės administracijos sudarytos apšvitos kontrolės ir dezaktyvavimo grupės, esant poreikiui dalyvauja Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento sudarytos dezaktyvavimo grupės. Evakuojamų gyventojų apšvitos kontrolės ir dezaktyvavimo kokybę kontroliuoja ir vertina Radiacinės saugos centras.

160. Jeigu apšvitos kontrolei ar dezaktyvavimui atlikti prireikia Lietuvos kariuomenės pagalbos, pasitelkiami kariniai vienetai Plano 22 punkte nustatyta tvarka.

161. Gyventojai, buvę radioaktyviosiomis medžiagomis užterštoje teritorijoje, registruojami, atliekama jų apšvitos kontrolė ir, jeigu nustatoma radioaktyvioji tarša, dezaktyvuojami.

162. Apšvitos kontrolės ir dezaktyvavimo vietose įvertinus kūno (drabužių) paviršiaus radioaktyviąją taršą ir nustačius, kad nustatytieji lygiai yra viršyti, atliekamas kūno (drabužių) dezaktyvavimas. Jeigu nėra galimybės atlikti dezaktyvavimo ir gyventojų skaičius neatitinka turimų pajėgų, atliekamas dalinis dezaktyvavimas. Tokiu atveju evakuojami gyventojai perrengiami švariais drabužiais, sudaromos sąlygos nusiprausti veidą ir rankas, o visiškai jų dezaktyvavimas atliekamas savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane numatytuose priėmimo punktuose ir apgyvendinimo vietose, panaudojant dušo įrenginius.

163. Po dezaktyvavimo atliekama pakartotinė apšvitos kontrolė. Jeigu 2 kartus atlikus dezaktyvavimą vis dar fiksuojama radioaktyvioji tarša, turi būti įvertinta gyventojų vidinė apšvita. Šiuo atveju tolesnius veiksmus nustato Radiacinės saugos centras.

164. Visose gyventojų apšvitos kontrolės ir dezaktyvavimo vietose apšvitos kontrolės rezultatai dokumentuojami ir pateikiami Radiacinės saugos centrui, kuris įvertina evakuojamų gyventojų apšvitą.

165. Gyventojų dezaktyvavimo vietose užteršti drabužiai, asmeniniai ir kiti daiktai surenkami į polietileningus maišus, šie maišai pažymimi jonizuojančiosios spinduliuotės ženklu, užrašomas radioaktyviojo užterštumo lygis ir kam priklauso maiše esantys daiktai. Daiktai vežami į savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo komisijos paskirtą ir su Aplinkos apsaugos departamentu prie Aplinkos ministerijos ir Radiacinės saugos centru suderintą dezaktyvavimo vietą, kur savivaldybės administracijos sudarytos apšvitos kontrolės ir dezaktyvavimo grupės atlieka dezaktyvavimą. Jeigu nėra galimybės daiktų dezaktyvuoti ar nustačius fiksuotą taršą, daiktai tvarkomi kaip radioaktyviosios atliekos. Už radioaktyviųjų atliekų tvarkymą atsako radioaktyviųjų atliekų tvarkytojas.

166. Pacientai, kuriems dėl pavojaus gyvybei būtina skubi stacionarinė medicinos pagalba, į stacionarines asmens sveikatos priežiūros įstaigas gali būti gabenami neatlikus apšvitos kontrolės ir dezaktyvavimo. Tokiais atvejais įspėjamos pagalbą šiems pacientams ir greitosios medicinos pagalbos paslaugas teikiančios įstaigos, įmonės ir ligoninės, į kurias šie pacientai gabenami.

167. Savivaldybės administracija pagal Radiacinės saugos centro pateiktas rekomendacijas organizuoja ir atlieka branduolinės ar radiologinės avarijos BEO metu žuvusių asmenų kūnų tvarkymą.

## **ŠEŠTASIS SKIRSNIS**

### **JODO PROFILAKTIKOS ORGANIZAVIMAS**

168. Valstybės lygiu jodo profilaktiką branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju koordinuoja Sveikatos apsaugos ministerija, o savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras organizuoja jodo profilaktikos atlikimą, pagal kompetenciją dalyvauja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Radiacinės saugos centras, Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio ministerija, esant poreikiui, pasitelkiamos nevyriausybinių organizacijų.



169. Sprendimus dėl jodo profilaktikos gyventojams taikymo priima savivaldybės administracijos direktorius ar Vyriausybės ekstremalių situacijų komisija, gavę Sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijas.

170. Stabiliojo jodo preparatai branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju, kai aplinkoje pasklinda radioaktyvieji jodo izotopai, skiriami likus kelioms valandoms (bet ne anksčiau kaip prieš 6 valandas) iki radioaktyviųjų jodo izotopų galimo patekimo į organizmą (įkvėpus ar per maistą), arba skubiai (bet ne vėliau kaip per 2–3 valandas) po jų patekimo į organizmą.

171. BEO, esančio šalies teritorijoje ar už šalies teritorijos ribų, prevencinių apsaugomųjų veiksmų zonoje, skubių apsaugomųjų veiksmų zonoje ir išplėstinio planavimo atstume esantys gyventojai vartoja stabiliojo jodo preparatus, kuriais aprūpina (išdalina) savivaldybės, o nuperka Sveikatos apsaugos ministerija iš valstybės biudžeto skirtų lėšų:

171.1. savivaldybės paskirsto stabiliojo jodo preparatus ūkio subjektams, socialinės globos įstaigoms, stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančioms institucijoms, švietimo ir ugdymo institucijoms ir kitoms įstaigoms, organizuoja jų atnaujinimą. Ūkio subjekto ir kitos įstaigos ekstremaliųjų situacijų valdymo plane (jeigu teisės aktų nustatyta tvarka planą privalu parengti) turi būti pateiktas už stabiliojo jodo preparatų saugojimą tam tinkamoje patalpoje, šių preparatų išdavimą darbuotojams, personalui, vaikams, moksleiviams, pacientams, globotiniams ir kitiems asmenims bei jų instruktavimą, kaip vartoti stabiliojo jodo preparatus, atsakingų asmenų sąrašas;

171.2. savivaldybės pagal savivaldybės administracijos direktoriaus nustatytą tvarką išduoda stabiliojo jodo preparatus kitiems gyventojams, numato saugoti dalį stabiliojo jodo preparatų, atsižvelgiant į galimą savivaldybės teritorijoje esančių gyventojų kaitą ir poreikį gyventojams, kurie savo noru padėtų likviduoti avarijos padarinius.

172. Kitoje šalies teritorijoje esantys gyventojai prireikus vartoja stabiliojo jodo preparatus, kuriuos įsigyja vaistinėse ir juos naudoja avarijos atveju pagal Sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijas.

173. Avariją likviduojantys darbuotojai vartoja stabiliojo jodo preparatus, kuriais aprūpina darbdaviai, o gyventojai, savo noru padedantys likviduoti avarijos padarinius, – savivaldybių administracijų, ekstremaliųjų situacijų valdymo planuose nustatyta tvarka, kuriuos nuperka Sveikatos apsaugos ministerija iš valstybės biudžeto skirtų lėšų.

174. Branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju jodo profilaktikos bendrieji ir operatyvieji apsaugomosios veiklos taikymo lygiai ir vartojimo rekomendacijos pateikti HN 99:2011.

## **V SKYRIUS KITI APSAUGOMIEJI VEIKSMAI**

### **PIRMASIS SKIRSNIS LAIKINAS GYVENTOJŲ PERKĖLIMAS**

175. Laikinas gyventojų perkėlimas atliekamas, jeigu viršijami HN 99:2011 nustatyti bendrieji apsaugomosios veiklos taikymo lygiai.

176. Laikino gyventojų perkėlimo organizacinės priemonės tokios pat, kokios numatytos Plane organizuojant ir vykdant gyventojų evakavimą.

### **ANTRASIS SKIRSNIS APLINKOS DEZAKTYVAVIMAS**

177. Aplinkos dezaktyvavimą branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju organizuoja savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, vykdydamas savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisijos sprendimus, pagal kompetenciją dalyvauja Aplinkos

apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos, Sveikatos apsaugos ministerija, Ūkio ministerija, Žemės ūkio ministerija, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, Radiacinės saugos centras, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, radioaktyviųjų atliekų tvarkytojas, kariniai vienetai, pasitelkti Plano 22 punkte nustatyta tvarka.

178. Norint sumažinti neigiamą radioaktyviojo užterštumo poveikį arba jo išvengti, savivaldybės administracijos sudarytos apšvitos kontrolės ir dezaktyvavimo grupės dezaktyvuoja aplinką (darbo ir transporto priemonės, kelius, statinius).

179. Savivaldybės administracija sudaro apšvitos kontrolės ir dezaktyvavimo grupes, inžinerinio transporto sąrašus, nustato dezaktyvavimo vietas ir jas suderina su Radiacinės saugos centru ir Aplinkos apsaugos departamentu prie Aplinkos ministerijos pagal jų veiklos teritoriją, šiuos duomenis įtraukia į savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo planą. Kiekvienu konkrečiu atveju prireikus dezaktyvavimą atlikti nenustatytoje vietoje, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras jį parenka ir suderina su Radiacinės saugos centru ir Aplinkos apsaugos departamentu prie Aplinkos ministerijos pagal jų veiklos teritoriją.

180. Prireikus pagal kompetenciją civilinės saugos sistemos pajėgos dalyvauja atliekant aplinkos dezaktyvavimą. Radioaktyviųjų atliekų tvarkytojas organizuoja radioaktyviųjų atliekų sutvarkymą.

181. Darbo ir transporto priemonių, užterštų radioaktyviosiomis medžiagomis, dezaktyvavimą atlieka radioaktyviųjų atliekų tvarkytojas. Jeigu radioaktyviųjų atliekų tvarkytojui nepakanka pajėgų, jis kreipiasi į savivaldybės administraciją dėl reikiamų apšvitos kontrolės ir dezaktyvavimo grupių sudarymo ir padeda savivaldybės administracijai organizuoti jų darbą, apmoko grupes, prireikus vadovauja vykdomiems dezaktyvavimo darbams. Radioaktyviųjų atliekų tvarkytojas organizuoja radioaktyviųjų atliekų sutvarkymą.

182. Žemės ūkio paskirties dirvožemio dezaktyvavimą, jeigu radioaktyvusis užterštumas viršija leistinas normas, pagal Žemės ūkio ministerijos rekomendacijas organizuoja savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras. Jeigu Žemės ūkio ministerija nusprendžia, kad tikslinga atlikti dirvožemio dezaktyvavimą, jį atlieka savivaldybės administracijos sudarytos ir asmeninės apsaugos priemonėmis bei technika aprūpintos savivaldybės gyventojų grupės, kurioms vadovauja valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo sprendimu paskirtos civilinės saugos sistemos pajėgos.

183. Evakavimo ir pajėgų pervežimo maršrutuose kelių dezaktyvavimą (nuplovimą vandeniu, žvyrkelių paviršinio grunto nuėmimą, kelkraščių apipurškimą dulkes rišančiomis priemonėmis ir kt.) organizuoja ir koordinuoja Susisiekimo ministerija. Ši ministerija sudaro kelių dezaktyvavimo vairuotojų grupes ir joms priskirtos specialios kelių inžinerinės technikos sąrašus. Kelių dezaktyvavimo grupes, kurios išvyksta vykdyti užduoties, instruktuoja radioaktyviųjų atliekų tvarkytojo darbuotojai. Grupėms įvykdžius užduotį, savivaldybės administracijos sudarytos dezaktyvavimo grupės savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro nustatytoje ir su Aplinkos apsaugos departamentu prie Aplinkos ministerijos pagal jų veiklos teritoriją ir Radiacinės saugos centru suderintose vietose organizuoja specialios kelių inžinerinės technikos dezaktyvavimą.

184. Radiacinės saugos centras teikia rekomendacijas, ar tikslinga dezaktyvuoti pastatus ir kelius branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju, o savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras organizuoja dezaktyvavimo darbus. Jiems padeda civilinės saugos sistemos pajėgos.

### **TREČIASIS SKIRSNIS**

#### **MAISTO PRODUKTŲ, JŲ ŽALIAVŲ, GERIAMOJO VANDENS, PAŠARŲ IR JŲ ŽALIAVŲ RADIOAKTYVIOSIOS TARŠOS KONTROLĖ**

185. Valstybės lygiu maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų

žaliavų radioaktyviosios taršos kontrolę branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju organizuoja Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, pagal kompetenciją dalyvauja Aplinkos apsaugos agentūra, Sveikatos apsaugos ministerija, Žemės ūkio ministerija, Radiacinės saugos centras ir savivaldybės administracija.

186. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba kontroliuoja maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų radioaktyvumą užterštumą. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, vadovaudamasi Sveikatos apsaugos ministerijos arba jos įgaliotos institucijos nustatytais maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų radioaktyviojo užterštumo normomis, kontroliuoja neužterštų radioaktyviosiomis medžiagomis maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų patekimą į rinką.

187. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, vadovaudamasi Sveikatos apsaugos ministerijos arba jos įgaliotos institucijos nustatytais maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų radioaktyviojo užterštumo normomis, draudžia tiekti į prekybos tinklą maisto produktus, jų žaliavas, geriamąjį vandenį, pašarus ir jų žaliavas, jeigu nustatyta, kad juose viršijamos radioaktyviojo užterštumo normos. Apie tokius draudimus Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba informuoja Sveikatos apsaugos ministeriją.

188. Jeigu maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų trūksta, Sveikatos apsaugos ministerija teikia rekomendacijas taikyti radioaktyvumą mažinančias priemones (valyti, perdirbti), taip pat gali nustatyti didesnes radioaktyviojo užterštumo normas.

189. Jeigu Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai neužtenka pajėgų atlikti maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų radiologinę kontrolę, Radiacinės saugos centrui rekomendavus, valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo sprendimu mėginiai radiologiniams tyrimams pristatomi į Aplinkos apsaugos agentūros, Radiacinės saugos centro ir Gamtos tyrimo centro laboratorijas.

190. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos pareigūnai, vadovaudamiesi Maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų produktų ir jų žaliavų mėginių, skirtų radionuklidų aktyvumui nustatyti, ėmimo reikalavimų aprašu, patvirtintu sveikatos apsaugos ministro 2013 m. liepos 9 d. įsakymu Nr. V-685 „Dėl Maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų produktų ir jų žaliavų mėginių, skirtų radionuklidų aktyvumui nustatyti, ėmimo reikalavimų aprašo patvirtinimo“, ima maisto produktų, jų žaliavų mėginius ir juos pristato padedančioms Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai atlikti radiologinius tyrimus žinybų laboratorijoms. Atliktų radiologinių tyrimų rezultatus žinybų laboratorijos teikia Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba pareigūnus, atsakingus už maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų mėginių ėmimą, aprūpina asmeninės apsaugos priemonėmis ir dozės galios matavimo prietaisais.

191. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba nustatyta tvarka teikia Radiacinės saugos centrui maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų radioaktyviojo užterštumo kontrolės ataskaitas gyventojų apšvitai vertinti. Radiacinės saugos centras apibendrina gautas ataskaitas, parengia išvadas ir teikia Sveikatos apsaugos ministerijai, kuri teikia rekomendacijas valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui.

192. Sveikatos apsaugos ministerija, vadovaudamasi Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos periodiškai teikiamų maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų radioaktyviojo užterštumo kontrolės ataskaitų duomenimis, atsižvelgdama į branduolinės ar radiologinės avarijos BEO mastą, aplinkos radioaktyviojo užterštumo lygį, galimybes aprūpinti gyventojus neužterštais arba mažai užterštais maisto produktais, po branduolinės ar radiologinės avarijos BEO gali periodiškai peržiūrėti maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų radioaktyviojo užterštumo normas ir laikinai nustatyti tokias normas, kurias, atsižvelgiant į aplinkybes, tuo laikotarpiu tinkamiausios.

193. Sveikatos apsaugos ministerijai pateikus išvadas, kad nustatyti leistini

radioaktyviojo užterštumo lygiai nebeviršijami, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba atšaukia taikomus apribojimus žemės ūkio ir maisto produktams, pašarams ir ūkinei veiklai.

### **KETVIRTASIS SKIRSNIS** **ŽEMĖS ŪKIO ATKURIAMŲJŲ PRIEMONIŲ TAIKYMAS**

194. Valstybės lygiu žemės ūkio atkuriamąsias priemones branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju organizuoja ir koordinuoja Žemės ūkio ministerija. Jai padeda Aplinkos apsaugos agentūra, Sveikatos apsaugos ministerija, Radiacinės saugos centras, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba ir savivaldybės administracija.

195. Radiacinės saugos centrui rekomendavus, Žemės ūkio ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija ir Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, atsižvelgdamos į radioaktyviojo užterštumo matavimų rezultatus, teikia savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui ir gyventojams nurodymus ir rekomendacijas dėl žemės ūkio atkuriamųjų priemonių taikymo radionuklidais užterštose teritorijose.

196. Atsižvelgiant į žemės ūkio produktų ir gyvūnų radioaktyviojo užterštumo matavimų duomenis ir į tai, kad taikant įvairius radioaktyviojo užterštumo mažinimo būdus nepavyksta pasiekti leistinų lygių, žemės ūkio produktai ir gyvūnai teisės aktų nustatyta tvarka tvarkomi kaip:

196.1. radioaktyviosios atliekos, kai radioaktyviosiomis medžiagomis užterštuose žemės ūkio produktuose ir šalutiniuose gyvūniniuose produktuose radionuklidų koncentracija arba jų aktyvumas viršija švarumo lygius;

196.2. nesaugūs maisto produktai, pašarai ir šalutiniai gyvūniniai produktai, kai radioaktyviosiomis medžiagomis užterštuose žemės ūkio produktuose ir šalutiniuose gyvūniniuose produktuose radionuklidų koncentracija arba jų aktyvumas neviršija švarumo lygių.

197. Atsižvelgdama į radioaktyviojo užterštumo matavimų rezultatus, Sveikatos apsaugos ministerija teikia savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui ir gyventojams rekomendacijas dėl tolesnio žemės ūkio technikos ir kitų gamybos priemonių eksploatavimo.

### **VI SKYRIUS** **AVARIJĄ LIKVIDUOJANČIŲ DARBUOTOJŲ RADIACINĖS SAUGOS** **UŽTIKRINIMAS**

198. Įeinant į radionuklidais ar radioaktyviosiomis medžiagomis užterštą teritoriją ir iš jos išeinant, avariją likviduojančių darbuotojų apšvitą vertina ir dezaktyvavimą atlieka avariją likviduojančių darbuotojų įėjimo ir išėjimo iš šios teritorijos punktuose Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento ir karinių vienetų, patelktų Plano 22 punkte nustatyta tvarka, sudarytos dezaktyvavimo grupės. Prireikus Radiacinės saugos centras pasirinktinai atlieka avariją likviduojančių darbuotojų apšvitos vertinimo ir dezaktyvavimo kokybės kontrolę.

199. Avariją likviduojantys darbuotojai, kurie pasitelkiami branduolinės ar radiologinės avarijos BEO metu numatytoms užduotims vykdyti, vadovų ir atsakingų pareigūnų aprūpinami ir apmokomi jais naudotis:

199.1. asmeninės apsaugos priemonėmis, apsaugančiomis kvėpavimo organus, odą ir akis;

199.2. individualiosios apšvitos kontrolės prietaisais (skaitmeniniais ir individualiaisiais dozimetrais, netiesiogiai matuojančiais individualiosios dozės ekvivalentą). Jeigu skaitmeninių dozimetų nėra ar trūksta, vadovai ir atsakingi pareigūnai informuoja savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisiją. Ši kreipiasi į Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentą, kad avariją likviduojantys darbuotojai skaitmeniniais dozimetrais

būtų aprūpinti iš valstybės rezervo civilinės saugos priemonių atsargų. Jeigu skaitmeninių dozimetų neužtenka, suderinus su Radiacinės saugos centru, galima naudoti dozės galios matavimo prietaisus. Individualiuosius dozimetrus, netiesiogiai matuojančius individualiosios dozės ekvivalentą, nustatyta tvarka išduoda Radiacinės saugos centras.

200. Avariją likviduojantiems darbuotojams draudžiama dirbti be asmeninės apsaugos priemonių ir individualiosios apšvitos kontrolės prietaisų.

201. Civilinės saugos sistemos pajėgos ir savivaldybių administracijos teikia informaciją Sveikatos apsaugos ministerijai apie stabiliojo jodo preparatų poreikį avariją likviduojantiems darbuotojams ir gyventojams, savo noru padedantiems likviduoti avarijos padarinius, organizuoja Sveikatos apsaugos ministerijos pateiktų stabiliojo jodo preparatų saugojimą ir išdalinimą.

202. Jeigu būsimoje darbo aplinkoje yra radioaktyviojo jodo, pagal Sveikatos apsaugos ministerijos pateiktas rekomendacijas stabiliojo jodo preparatus jodo profilaktikai atlikti avariją likviduojantiems darbuotojams išdalija darbdaviai, o gyventojams, savo noru padedantiems likviduoti avarijos padarinius, – savivaldybių administracijos, ekstremaliųjų situacijų valdymo planuose nustatyta tvarka.

203. Avariją likviduojantys darbuotojai negali patirti 50 mSv dozę viršijančią apšvitą. Ekstremaliąją situaciją, susidariusią dėl branduolinės ar radiologinės avarijos BEO, likviduojančios organizacijos užtikrina, kad avariją likviduojančių darbuotojų apšvita neviršytų 50 mSv.

204. Tais atvejais, kai dėl branduolinės ar radiologinės avarijos BEO sunkumo neįmanoma užtikrinti, kad avariją likviduojančių darbuotojų apšvita neviršytų 50 mSv, leidžiama nustatyti 100 mSv atskaitos lygį. Išskirtiniais atvejais, kai gelbėjama gyventojų gyvybė ir siekiama išvengti katastrofinių avarijos padarinių, reikia imtis visų įmanomų priemonių, kad avariją likviduojančių darbuotojų apšvitos dozės neviršytų 500 mSv, tačiau apšvitos dozių atskaitos lygiai, didesni nei 100 mSv, gali būti taikomi tik suderinus su Sveikatos apsaugos ministerija.

205. Avariją likviduojantys darbuotojai turi būti aiškiai ir išsamiai vadovų ar atsakingų pareigūnų informuojami apie jų sveikatai gresiančius pavojų ir riziką, turimas apsaugos priemonės, taip pat mokomi veiksmų, kuriuos jie turės atlikti. Jeigu branduolinės ar radiologinės avarijos BEO padarinių likvidavimo darbus atliekantys avariją likviduojantys darbuotojai gali patirti apšvitą, viršijančią 100 mSv atskaitos lygį, tokius darbus atlikti jie gali tik savo noru.

Gyventojai, savo noru padedantys likviduoti branduolinės ar radiologinės avarijos BEO padarinius, turi būti aiškiai ir išsamiai atsakingų pareigūnų informuojami apie jų sveikatai gresiančius pavojų ir riziką, turimas apsaugos priemonės, taip pat išmokomi veiksmų, kuriuos jie turės atlikti.

206. Nėščioms ar manančioms, kad gali būti nėščios, moterims draudžiama atlikti gelbėjimo ir neatidėliotinus darbus, kur galima papildoma apšvita. Šiuos darbus joms draudžiama atlikti ir kaip savanorėms.

207. Atsakingi pareigūnai turi informuoti gyventojus, savo noru padedančius likviduoti branduolinės ar radiologinės avarijos BEO padarinius, apie galimą papildomą apšvitą ir gauti rašytinį jų sutikimą dirbti tokiomis sąlygomis.

208. Pareigūnai turi užtikrinti siunčiamų gyventojų, savo noru padedančių likviduoti avarijos padarinius, radiacinę saugą ir garantuoti, kad apšvitos kontrolė bus atliekama visose branduolinės ar radiologinės avarijos BEO padarinių likvidavimo vietose, kur galima apšvita ar radioaktyvusis užterštumas. Pareigūnai paskiria atsakingus asmenis, kurie darbo pabaigoje registruoja dirbusių šių gyventojų individualiosios apšvitos kontrolės prietaisų rodmenis ir stebi, kad jų gaunamos apšvitos dozės neviršytų HN 73:2018 nustatytų ribinių lygių.

209. Avarijas likviduojančių darbuotojų įėjimo ir išėjimo iš radionuklidais ar radioaktyviosiomis medžiagomis užterštos teritorijos punktų turėtų būti ne daugiau kaip du. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento sudarytos dezaktyvavimo grupės atlieka

dalyvaujančių valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos pajėgų ir kaimyninių valstybių atsiųstų į pagalbą ugniagesių gelbėtojų dezaktyvavimą. Sudarytos karinių vienetų, pasitelktų Plano 22 punkte nustatyta tvarka, dezaktyvavimo grupės atlieka kitų avarijų likviduojančių darbuotojų dezaktyvavimą.

210. Avariją likviduojantys darbuotojai, įeinantys į radionuklidais ar radioaktyviosiomis medžiagomis užterštą teritoriją, registruojami. Avariją likviduojančių darbuotojų apšvitos kontrolės rezultatų dokumentavimas (jeigu reikia, ir dezaktyvavimas) atliekamas mobiliuose ar stacionariai įrengtuose dezaktyvavimo punktuose darbo pabaigoje, kai avariją likviduojantys darbuotojai išeina iš užterštos teritorijos.

211. Avariją likviduojančių darbuotojų apšvitos kontrolė atliekama pagal Dozimetrinės kontrolės, įvykus branduolinei ar radiacinei avarijai, taisyklių, patvirtintų Radiacinės saugos centro direktoriaus 2002 m. gruodžio 13 d. įsakymu Nr. 57 „Dėl Dozimetrinės kontrolės, įvykus branduolinei ar radiacinei avarijai, taisyklių patvirtinimo“, reikalavimus.

212. Apšvitos kontrolės rezultatai protokoluojami ir pateikiami Radiacinės saugos centrui vertinti. Radiacinės saugos centras įvertina gautą avariją likviduojančių darbuotojų apšvitą, jeigu reikia, atlieka vidinės apšvitos vertinimą ir siunčia pasitikrinti sveikatos būklės į asmens sveikatos priežiūros įstaigas. Avariją likviduojančių darbuotojų apšvitos vertinimo duomenys saugomi Radiacinės saugos centre.

213. Baigus darbus, atsakingi pareigūnai informuoja avariją likviduojančius darbuotojus apie gautą dozę ir jos vertinimą.

## **VII SKYRIUS MOKYMAI IR PRATYBOS**

214. Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų vadovai, vadovaudamiesi Civilinės saugos įstatymu ir Civilinės saugos mokymo tvarkos aprašu, patvirtintu Vyriausybės 2010 m. birželio 7 d. nutarimu Nr. 718 „Dėl Civilinės saugos mokymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, siunčia nustatytų kategorijų asmenis, dirbančius jų vadovaujamosiose valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose, kitose įstaigose ir ūkio subjektuose, išklausti Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento nustatytos civilinės saugos mokymo programos kurso. Šie asmenys mokomi ir jų kvalifikacija civilinės saugos srityje tobulinama Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento Ugniagesių gelbėtojų mokykloje.

215. Plane nurodytos kompetentingos institucijos apmoko specialias grupes, sudarytas savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu, atlikti gyventojų apšvitos kontrolę, dezaktyvavimą ir kitas savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane joms priskirtas užduotis. Savivaldybėje organizuojamų mokymų ir pratybų metu patikrinamas specialių grupių pasirengimas ir įgūdžiai atlikti priskirtas užduotis, išbandoma priskirta įranga, asmeninės apsaugos priemonės, radiacinių matavimo prietaisų ir kitų priemonių techninė būklė ir veikimas.

216. Civilinės saugos pratybų organizavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Vyriausybės 2010 m. rugsėjo 8 d. nutarimu Nr. 1295 „Dėl Civilinės saugos pratybų organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka periodiškai organizuojamos valstybinio lygio civilinės saugos pratybos, susijusios su gyventojų apsaugos organizavimu pagal Plano nuostatas.

## **VIII SKYRIUS TARPTAUTINĖ PAGALBA**

217. Jeigu branduolinės ar radiologinės avarijos BEO atveju apsaugomiesiems veiksams organizuoti ir atlikti šalyje nėra arba nepakanka civilinės saugos priemonių, prietaisų, medikamentų ir kitų materialinių išteklių, civilinės saugos sistemos ir Lietuvos kariuomenės pajėgų, valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovas per valstybės

ekstremaliųjų situacijų operacijų centrą informuoja Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijos pirmininką apie jų poreikį. Valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, vadovaudamasis Konvencija dėl pagalbos įvykus branduolinei avarijai arba kilus radiologiniam pavojui ir Civilinės saugos tarptautinės pagalbos prašymo, priėmimo ir teikimo tvarkos aprašu, parengia prašymą dėl kreipimosi pagalbos į užsienio valstybes, su kuriomis pasirašyti tarpvyriausybinių abipusės pagalbos susitarimai, taip pat į kitas užsienio valstybes, TATENĄ, Pasaulio sveikatos organizaciją ir kitas tarptautines organizacijas ir šį prašymą pateikia Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijos pirmininkui.

218. Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisija išnagrinėja prašymą dėl kreipimosi pagalbos į užsienio valstybes ar tarptautines organizacijas ir teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl sprendimo priėmimo.

219. Vyriausybei priėmus sprendimą kreiptis pagalbos, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas perduoda pagalbos prašymą kaimyninių valstybių institucijomis ir įstaigomis, Europos Komisijos Reagavimo į nelaimės koordinavimo centrui (ERCC), Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijos Euroatlantinio reagavimo į nelaimės koordinavimo centrui (NATO EADRCC) ir Jungtinių Tautų Humanitarinių reikalų koordinavimo biurui (UN OCHA). Užsienio reikalų ministerija papildomai išplatina pagalbos prašymą diplomatiniais kanalais.

220. Valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras koordinuoja civilinės saugos tarptautinės pagalbos priėmimą. Prireikus paskirstyti gautą humanitarinę pagalbą, gali būti pasitelktos nevyriausybinės organizacijos, savanoriai gyventojai.

221. Įvykus branduolinei ar radiologinei avarijai BEO kaimyninėje šalyje Lietuvos Respublikos atsakingosios ir remiančios institucijos bendradarbiauja su kaimynine šalimi dėl apsaugomųjų veiksmų taikymo strategijos, apšvitos atskaitos lygių, taip pat derina apšvitos atskaitos lygius dėl perėjimo nuo avarinės apšvitos situacijos prie esamosios apšvitos situacijos.

## **IX SKYRIUS**

### **BRANDUOLINĖS AR RADIOLOGINĖS AVARIJOS BEO PABAIGOS PASKELBIMO SĄLYGOS**

222. Branduolinė ar radiologinė avarija BEO laikoma pasibaigusia, kai yra sąlygos paveiktoje teritorijoje atnaujinti socialinę ir ekonominę veiklą.

223. Būtiniosios sąlygos, leidžiančios branduolinę ar radiologinę avariją BEO laikyti pasibaigusia:

223.1. skubūs ir ankstyvieji apsaugomieji veiksmai yra įgyvendinti;

223.2. apšvitos situacija yra tinkamai įvertinta ir laikoma stabilia. Tai reiškia, kad avarinę apšvitą sukėlęs jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinis yra kontroliuojamas, nebesitikima žymaus radionuklidų išmetimo į aplinką ar apšvitos padidėjimo, yra aiški tolesnė situacijos eiga;

223.3. radiologinė situacija yra charakterizuota, apšvitos keliai identifikuoti, įvertintos paveiktų gyventojų, įskaitant apšvitai jautriausių gyventojų grupių (vaikų, nėščių moterų) apšvitos dozės, nustatyti žemės ir vandens telkinių naudojimo apribojimai ar alternatyvūs jų naudojimo būdai;

223.4. atliktas situacijos pavojaus ir jo tolesnio galimo vystymosi įvertinimas;

223.5. neradiologiniai padariniai – nepalankūs psichologiniai, socialiniai ar ekonominiai įvykusios branduolinės ar radiologinės avarijos BEO arba avarinio reagavimo sukelti padariniai, turintys įtakos gyventojų gyvenimui, sveikatai, turtui ar aplinkai, yra identifikuoti ir į juos atsižvelgta;

223.6. asmenys, kuriems turi būti atliekama medicininė stebėseną, yra registruoti;

223.7. nustatytas radioaktyviųjų atliekų, susidariusių branduolinės ar radiologinės avarijos BEO metu, tolesnis tvarkymas ir valdymas;

223.8. avarinės apšvitos atskaitos lygiai įvertinti ir pagrįstai pakeisti į esamosios apšvitos situacijos atskaitos lygius, kurie apskaičiuojami pagal bendruosius ir operatyvius apsaugomųjų veiksmų taikymo lygius esamosios apšvitos situacijoje;

223.9. gyventojai ir kiti suinteresuoti asmenys informuoti apie tai, kodėl branduolinę ar radiologinę avariją BEO yra saugu laikyti pasibaigusia, taip pat apie poreikį keisti avarijos metu buvusius nustatytus apribojimus, patarimus tolesniam gyventojų elgesiui dėl galimo pavojaus sveikatai, susijusio su nauja apšvitos situacija.

224. Specialiosios perėjimo į esamosios apšvitos situaciją sąlygos:

224.1. branduolinės ar radiologinės avarijos BEO vietoje susidariusios aplinkybės turi būti išanalizuotos, korekciniai veiksmai nustatyti;

224.2. teritorijos, kuriose draudžiama gyventi arba kuriose negali būti vykdoma socialinė ar ekonominė veikla, turi būti pažymėtos;

224.3. infrastruktūros, darbo vietų, viešųjų paslaugų, reikalingų normalioms gyvenimo sąlygoms, atkūrimo strategija turi būti parengta;

224.4. tolesnės komunikacijos su visuomene ir kitais suinteresuotais asmenimis mechanizmas ir priemonės turi būti įdiegtos;

224.5. reagavimo į branduolinę ar radiologinę avariją BEO atsakingosios institucijos turi būti pakeistos institucijomis, atsakingomis už ilgalaikių atkuriamųjų priemonių įgyvendinimą ir valdymą;

224.6. atsižvelgiant į likusią radioaktyviąją taršą, turi būti parengta ilgalaikės aplinkos radiologinės stebėsenos strategija ir įdiegta atkuriamųjų priemonių efektyvumo stebėseną, siekiant užtikrinti, kad nebūtų viršijami esamosios apšvitos situacijai nustatyti apšvitos atskaitos lygiai;

224.7. parengta registruotų asmenų ilgalaikiai medicininei stebėsenai programa;

224.8. parengta psichinės sveikatos ir psichologinės pagalbos branduolinės ar radiologinės avarijos BEO paveiktiems gyventojams strategija;

224.9. yra aiškiai nustatytos valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų pareigos ir funkcijos esamai situacijai valdyti;

224.10. parengta ir Vyriausybės patvirtinta esamosios apšvitos situacijos valdymo programa.

## **X SKYRIUS FINANSINIS APRŪPINIMAS**

225. Apsaugomųjų veiksmų vykdymas, mėginių tyrimas dėl taršos radionuklidais ir kitų Plane numatytų priemonių skubus įgyvendinimas finansuojamas iš valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms skirtų valstybės biudžeto asignavimų, ūkio subjektų ir kitų įstaigų lėšų. Šiems tikslams pritrūkus lėšų, Lietuvos Respublikos valstybės rezervo įstatymo nustatyta tvarka panaudojamos valstybės rezervo piniginių lėšos.

226. Gyventojų, ūkio subjektų ir kitų įstaigų patirtos išlaidos atliekant privalomus darbus ekstremaliosios situacijos dėl branduolinės ar radiologinės avarijos BEO metu kompensuojamos Privalomų darbų atlikimo ekstremaliųjų situacijų atvejais ir kompensavimo už jų atlikimą tvarkos apraše nustatyta tvarka.

227. Ūkio subjektų ir kitų įstaigų patirtos išlaidos teikiant materialinius išteklius ekstremaliosios situacijos dėl branduolinės ar radiologinės avarijos BEO metu kompensuojamos, taip pat valstybės parama gyventojams, ūkio subjektams, kitoms įstaigoms, patyrusioms žalą, teikiama vadovaujantis Materialinių išteklių teikimo ir kompensavimo už jų teikimą tvarkos aprašu ir Valstybės paramos už žalą, patirtą dėl ekstremaliosios situacijos, teikimo tvarkos aprašu, patvirtintais Vyriausybės 2010 m. liepos 21 d. nutarimu Nr. 1107 „Dėl Materialinių išteklių teikimo ir kompensavimo už jų teikimą tvarkos aprašo ir Valstybės paramos už žalą, patirtą dėl ekstremaliosios situacijos, teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.



## **XI SKYRIUS**

### **BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS**

228. Planas peržiūrimas ir tikslinamas Lietuvos Respublikoje ar už jos ribų atsiradus naujų BEO, pasikeitus branduolinės ar radiologinės avarijos BEO rizikai ar įvykus kitiems pokyčiams, didinantiems radiacinio pavojaus riziką ir mažinantiems gyventojų saugumą, taip pat pasikeitus civilinę, branduolinę ir radiacinę saugą reglamentuojantiems teisės aktams.

229. Planas taip pat peržiūrimas ir tikslinamas po valstybinio lygio civilinės saugos pratybų, susijusių su gyventojų apsaugos organizavimu pagal Plano nuostatas, Valstybiniame plane įvardytoms atsakingosioms institucijoms dėl branduolinės avarijos ir dėl taršos radioaktyviosiomis medžiagomis, pavojingo radioaktyvaus radinio ir kitos radiologinės avarijos ir įvykio pateikus pasiūlymus.

---

#### **Priedų pakeitimai:**

1 priedas

1.1 priedas

2 priedas

3 priedas

4 priedas

5 priedas

6 priedas

7 priedas

8 priedas

9 priedas

10 priedas

#### **Pakeitimai:**

1.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [1085](#), 2018-10-31, paskelbta TAR 2018-11-07, i. k. 2018-17985

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 18 d. nutarimo Nr. 99 „Dėl Valstybinio gyventojų apsaugos plano branduolinės avarijos atveju patvirtinimo“ pakeitimo